

PROGRAMELE ȘI PROIECTELE DE CERCETARE PE ANUL 2019
Departamentul ISTORIE

PROGRAMUL DE CERCETARE I

(program de cercetare prioritar)

a) Denumirea: **IZVOARE DOCUMENTARE PRIVITOARE LA ISTORIA ROMÂNIEI, CU REFERIRE LA CEA A TRANSILVANIEI**

b) Coordonator program – Prof.univ.dr. Ioan Bolovan

c) Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: există în cazul proiectului de cercetare I/1 (Documenta Romaniae Historica. Series C. Transilvania (sec. XI-XV) doar ediții vechi de documente, unele din secolul al XIX-lea, începutul secolului al XX-lea, incomplete, cu erori de datare și de lectură, editate după norme depășite azi. Unele documente sunt cunoscute din diferite rezumate și mențiuni editate în limba maghiară, inaccesibile istoricului român. Multe din documentele inedite conțin informații necunoscute scrisului istoric. Uneori ele constituie primele atestări documentare ale unor așezări, altele oferă informații prețioase pentru istoria instituțională, socială, economică, politică a Transilvaniei medievale. La cele de mai sus se mai adaugă existența unui număr destul de mare de documente inedite aflate în arhivele interne și externe, aproximativ 35-40%. Situații similare se găsesc și în cazul proiectului de cercetare I/3, dedicat editării Izvoarelor răscoalei lui Horea, unde o mare parte a documentelor sunt inedite. Editarea Documentelor Revoluției de la 1848 (Proiectul de cercetare I/4) ca și a celor referitoare la Problema națională (proiectul de cercetare I/5) pleacă de la necesitatea cunoașterii cât mai exacte a trecutului istoric și, pentru aceasta, se impune ca o necesitate editarea documentelor, cu atât mai mult cu cât o mare parte a acestora, inedită și ea, se află în păstrarea arhivelor din Ungaria, Viena etc.

d) Scopul programului: Se dorește ca pentru prima dată în istoria noastră să se obțină un corpus național de izvoare medievale, cu atât mai mult cu cât programul de față continuă altele mai vechi și a fost conceput în strânsă corelare cu programe similare pentru spațiul Moldovei și al Țării Românești. Dacă seriile A și B ale corpusului național de Documenta Romaniae Historica au ajuns deja cu editarea documentelor din secolul al XVII-lea, seria C. Transilvania a rămas în urmă. Numărul mare de documente păstrate aici, pentru secolul XIV nu a îngăduit editarea în paralel a documentelor în același ritm, astfel încât proiectul de cercetare I/1 își propune să contribuie la reducerea decalajului menționat mai sus, cu atât mai mult cu cât o dată cu editarea acestor documente, se vor putea lămurii unele chestiuni controversate din istoriografie și, în același timp se va putea scrie și mai temeinic o altă istorie a Transilvaniei voievodale.

Proiectul de cercetare I/4, dedicat Revoluției de la 1848, la fel ca și precedentul, face parte dintr-un proiect național amplu, conceput la fel, pe serii distincte, pentru Moldova, Țara Românească și Transilvania. Cel de față continuă seria volumelor anterioare, dorindu-se editarea documentelor de bază ale revoluției din Transilvania.

Dacă proiectele de cercetare I/1 și I/2 sunt parte a unor programe naționale de cercetare fundamentală, celelalte proiecte doresc să contribuie la cunoașterea spațiului transilvan în ipostaze de referință ale evoluției istorice. Astfel, proiectul de cercetare I/3, dedicat lui Horea, continuă programe anterioare, în scopul oferirii suportului documentar integral al răscoalei ce a cuprins întreaga Transilvanie și a avut un impact deosebit asupra evoluției acesteia, fiind cea mai mare răscoală țărănească din Europa din perioada premergătoare Revoluției franceze.

e) Rezultate scontate: editarea în volume, pe cât se poate exhaustiv, a izvoarelor amintite mai sus, după normele tehnice actuale într-un mod unitar, cu punerea în circulație a unui foarte mare număr de documente inedite, depistate deja sau care urmează a fi depistate, din arhive interne și mai ales din arhivele externe; oferă o cunoaștere adecvată prin marea bogăție și diversitate a informației referitoare la istoria politică, social-economică, instituțională, militară, juridică și spirituală a societății medievale, pe seama celei mai importante categorii de izvoare ale epocii, greu accesibile chiar și medievistilor.

f) Modul de valorificare a rezultatelor: Editarea de cărți, studii, comunicări

g) Durata: 4-5 ani (termenele sunt diferențiate în funcție de stadiul actual atins în editarea izvoarelor, de materialul documentar disponibil și, desigur, în funcție de numărul personalului de cercetare implicat în această activitate).

h) Proiecte de cercetare propuse în acest program :

Proiectul de cercetare I/1 : ***Documenta Romaniae Historica. Series C. Transilvania***, vol. XVIII, ***(1391-1393)*** (2019-2022)

Proiectul de cercetare I/3A : ***Izvoarele Răscoalei lui Horea. Seria A. Diplomataria***, vol. XII, ***Documentele comisiei de anchetă Jankovich*** (2010-2022)

Proiectul de cercetare I/4 : ***Documente privind Revoluția de la 1848-1849 în Țările Române. Seria C. Transilvania***, vol. XIII ***(1-15 septembrie 1848)*** (2019-2022)

Proiectul de cercetare I/5 : ***Mișcarea națională a românilor din Transilvania (1849-1918). Documente***, vol. VIII ***(octombrie 1865-decembrie 1865)***. (2019-2022)

Coordonator program
Prof.univ.dr. Ioan Bolovan

PROIECTUL DE CERCETARE I/1

a) Denumire: *Documenta Romaniae Historica. Series C. Transilvania*, vol. XVIII (1391-1393).

b) Colectivul de cercetare: C.S. I dr. Susana Andea (coordonator), C.S.II dr. Lidia Gross, C.S.II dr. Adinel-Ciprian Dincă.

c) Termen de realizare: 2022 (program demarat în anul 2019). În anul 2019 se va realiza documentare, depistare de documente, transcriere, traducere, identificări de localități cca. 200 p.

d) Stadiul actual al cunoștințelor: material dispersat în diferite ediții vechi de documente ce nu mai corespund normelor științifice și circa 40% material inedit aflat în arhivele interne și externe

e) Scopul proiectului: editarea integrală a izvoarelor diplomatice privind Transilvania, anii 1391-1393.

f) Material și metode de lucru: documente originale sau transumpturi, edite și inedite, în mai mică măsură rezumate; depistare, datare, colaționarea textelor edite, transcrierea textelor inedite, traducere, regestarea, identificarea toponimiei, note critice, descrierea arhivală și bibliografică, colaționări, indicii de materii, onomastic și toponimic, lista documentelor false, lista documentelor greșit date.

g) Rezultate scontate: editarea în volume, pe cât se poate exhaustiv, a izvoarelor amintite mai sus, după normele tehnice actuale într-un mod unitar, cu punerea în circulație a unui foarte mare număr de documente inedite, depistate deja sau care urmează a fi depistate atât din arhive interne, dar cu deosebire din arhivele externe; să se ofere o cunoaștere adecvată prin marea bogăție și diversitate a informației referitoare la istoria politică, social-economică, instituțională, militară, juridică și spirituală a societății medievale, pe seama celei mai importante categorii de izvoare ale epocii, greu accesibile chiar și medievistilor; îmbogățirea bazei documentare și informaționale pentru perioada respectivă.

h) Valorificarea rezultatelor: prin publicare, susținerea de referate și comunicări științifice.

i) Colaborări în țară: nu

j) Colaborări în străinătate: nu

k) Bugetul solicitat pentru anul **2019**:

- un salariu pentru C.S. I

- două salarii pentru C.S. II

- tehnoredactarea a cca. 1100 pag. (cca 500 doc.)

l) Alte subvenții de cercetare: nu

Coordonator proiect,
C.S.I dr. SUSANA ANDEA

PROIECTUL DE CERCETARE I/3 A

a) Denumirea: ***Izvoarele Răscoalei lui Horea. Seria A. Diplomataria***, vol. **XII**, ***Documentele comisiei de anchetă Jankovich***.

b) Colectivul de cercetare: C.S. I dr. Remus Câmpeanu (coordonator), C.S.III dr. Mircea Gheorghe Abrudan

c) Termen de finalizare: 31 decembrie 2022. Proiect demarat în 2019. În anul 2019 – evaluare material arhivistic

d) Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: materialul arhivistic este în cea mai mare parte inedit.

e) Scopul proiectului: publicarea materialului documentar referitor la premisele, desfășurarea, urmările și ecourile Răscoalei de la 1784

f) Material și metode de lucru: depistarea, selectarea, transcrierea, traducerea documentelor scrise în limba maghiară, regestarea conform normelor științifice a materialului fotocopiât din arhivele de la Budapesta.

g) Rezultate scontate: selectarea și sistematizarea materialului, în special a celui inedit, traducerea textelor din limba maghiară, redactarea computerizată a cca. 120 de pagini digitale, format A4, anual . Primii doi ani sunt dedicați selectării materialului arhivistic din fondul fotocopiât.

h) Valorificarea rezultatelor: publicarea volumului XII al colecției ***Izvoarele Răscoalei lui Horea. Seria A. Diplomataria*** la Editura Academiei Române.

i) Colaborări în țară: nu

j) Colaborări în străinătate: nu.

k) Bugetul solicitat pentru anul 2018:

- un salariu C.S.I

- un salariu C.S. III

- costul hârtiei pentru 400 de coli A4

- selectarea pentru prelucrare a cca. 400 pag.

- cheltuieli de deplasare la arhivele din țara - 14 zile x 2 cercetători

i) Alte subvenții de cercetare: nu

Coordonator proiect

C.S.I dr. REMUS CÂMPEANU

PROIECTUL DE CERCETARE I/4

- a) Denumirea: ***Documente privind Revoluția de la 1848-1849 în Țările Române. Seria C. Transilvania***, vol. XIII (1-15 septembrie 1848)
- b) Colectivul de cercetare: C.S.I dr. Ela Cosma, C.S. II dr. Varga Attila, C.S. II dr. Iosif Marin Balog.
- c) *perioada derulării*: 1 ianuarie 2019- 31 decembrie 2022.
- d) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv*: Proiectul face parte din programul prioritar al Academiei Române IZVOARE DOCUMENTARE PRIVITOARE LA ISTORIA ROMÂNIEI, CU REFERIRE LA CEA A TRANSILVANIEI.
Până acum s-au publicat 12 volume din colecția de documente care acoperă perioada martie-august 1848. Există în arhivele din țară și din străinătate un număr foarte mare de documente inedite care trebuie selectate și prelucrate în funcție de relevanță. Arhiva Institutului de istorie „G. Barițiu” deține o fototecă importantă cu documente relative la evenimentele de la 1848-1849 din Transilvania care trebuie completată prin noi investigații în arhivele din țară și străinătate.
- e) *Scopul proiectului*: editarea izvoarelor documentare pentru perioada 1-15 septembrie a anului 1848 și completarea bazei documentare pentru luna septembrie a anului 1848.
- f) *Material și metode de lucru*: depistarea de noi documente în arhivele interne și externe, fotocopierea, transcrierea documentelor, colaționare și traducere, îngrijirea textelor, efectuarea trimitărilor, a aparatului critic, a regestelor și a indicilor, conform metodologiei elaborate pentru volumele anterioare.
- g) *Rezultate scontate*: cunoașterea adecvată a problemelor sociale și naționale din vara și toamna anului 1848 din Transilvania. Completarea bazei documentare care să asigure reconstituirea în detaliu a evenimentelor revoluționare dreutate în toamna anului 1848, a modului cum au evoluat raporturile politice și de putere în Transilvania pe de o parte, precum și relațiile dintre Pesta și Viena. Identificarea corectă a acelor factori și cauze care au dus în toamna anului 1848 la un nou curs al evenimentelor care au evoluat spre tensiuni deschise și ulterior, spre războiul civil. Cunoașterea adecvată a rolului tuturor actorilor implicați în revoluție: politici, militari, ecleziastici, precum și a consecințelor în plan economico-social și în cel al mentalităților și al relațiilor identitate-alteritate.
- h) *Valorificarea rezultatelor*: prin publicarea volumului XIII în cadrul colecției consacrate; prin prezentări de comunicări științifice la diferite conferințe științifice de profil din țară și străinătate.
- i) *Colaborări în țară*: cu Serviciile Județene ale Arhivelor Naționale, arhive ecleziastice, muzee și colecții de specialitate care dețin documente aferente temei.
- j) *Colaborări în străinătate*: nu
- k) *Bugetul solicitat pentru anul 2019*: - un salariu pentru C.S.I - două salarii pentru C.S.II - cheltuieli de deplasare la arhivele din țară: 7 zile x 3 cercetători; la Budapesta: 15 zile x 3 cercetători. - costul hârtiei pentru cca 1000 coli A4
- l) *Alte subvenții de cercetare*: nu.

Coordonator proiect
C.S. I dr. ELA COSMA

PROIECTUL DE CERCETARE I/ 5

- a) **Denumirea: Mișcarea națională a românilor din Transilvania (1849-1918). Documente, vol. VIII (octombrie 1865 – decembrie 1868)**
- b) *Colectivul de cercetare:* C.S. II dr. Loránd Mádly, C.S.II dr. Mirela Popa-Andrei, C.S. II dr. Daniela Deteșan;
- c) *Termen de realizare:* 1 ianuarie 2019- 31 decembrie 2022.
- d) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:* Proiectul face parte din programul prioritar al Academiei Române IZVOARE DOCUMENTARE PRIVITOARE LA ISTORIA ROMÂNIEI, CU REFERIRE LA CEA A TRANSILVANIEI. Până în prezent s-au tipărit 8 volume (ultimul este VII/2) din *Mișcarea națională a românilor din Transilvania. Documente* la Editura Academiei Române, Bucureșt. Pe baza acestor tomuri și a altor surse bibliografice și arhivistice s-a tipărit la aceeași editură volumul *Realități sociale și implicare politică a românilor din Transilvania, 1849–1867, Studii*, Cuvânt înainte Dumitru Suci, Coordonator Dumitru Suci, Autori: Simion Retegan, Dumitru Suci, Daniela Deteșan, Mádly Loránd, Mirela Andrei, X + 453 pagini, publicat în 2012 la Editura Academiei Române, București.
- e) *Scopul proiectului:* reconstituirea fidelă pe bază de documente interne și externe a mișcării naționale românești în intervalul de timp cuprins între anii 1865-1968. Această perioadă este mai puțin cercetată și cunoscută în istoriografia românească. De aceea este nevoie de publicarea documentelor inedite referitoare la evenimentele din această perioadă cu impact covârșitor asupra românilor transilvăneni, precum Dieta de la Cluj (1865), convocarea Dietei de la Pesta, încheierea pactului dualist (1866-1867), legea naționalităților (1868) etc.
- h) *Valorificarea rezultatelor:* prin publicarea volumului VIII în cadrul colecției consacrate; prin prezentări de comunicări științifice la diferite conferințe științifice de profil din țară și străinătate. i) *Colaborări în țară:* cu Serviciile Județene ale Arhivelor Naționale, arhive ecleziastice, muzee și colecții de specialitate care dețin documente aferente temei.
- j) *Colaborări în străinătate:* nu sunt. Dar se dorește încheierea unui acord de colaborare cu Academia de Științe din Ungaria și cu Arhivele Naționale ale Statului maghiar de la Budapesta unde se află numeroase documente relevante pentru studierea mișcării de emancipare a românilor transilvăneni.
- k) *Bugetul solicitat pentru anul 2019:* - trei salarii pentru C.S.II - cheltuieli de deplasare la arhivele din țară, Ungaria (Budapesta): 15 zile x 3 cercetători, Austria (Viena): 10 zile x 2 cercetători.
- l) *Alte subvenții de cercetare:* nu

Coordonator proiect
C.S. I dr. REMUS CÂMPEANU

PROGRAMUL DE CERCETARE II

a) Denumirea: **TRANSILVANIA MEDIEVALĂ ÎNTRE VOIEVODAT ȘI PRINCIPAT (SECOLELE XIII-XVII)**

b) Coordonator: C.S.I dr. Susana Andea

c) Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: Există anumite abordări și interpretări atât în istoriografia română cât și în cea maghiară, germană. Marea lor majoritate sunt însă depășite sau incomplete, nu țin cont de noile izvoare și informații documentare inedite puse în circulație în ultimele decenii. Istoriografia română cu referire la Transilvania medievală este săracă, puțin abordată de cercetători, evitată în special datorită dificultăților ridicate de cunoașterea surselor primare scrise în limbile: latină, maghiară, germană.

d) Scopul programului: Cunoașterea mai aprofundată și realistă a voievodatului Transilvaniei și, mai târziu, a principatului transilvănean. În această etapă accentul prioritar se va pune asupra funcționării instituțiilor voievodatului, apoi ale principatului, a vieții sociale, economice, religioase, culturale, urmând ca ulterior accentul să fie pus pe evoluția principatului ca stat de sine-stătător, aflat în schimburi active cu țările române vecine, Moldova și Țara Românească, realizarea unui instrument de lucru util accesului la informația documentului medieval și premodern..

e) Rezultate scontate: Prin valorificarea ultimelor documente puse în circuitul științific ca și prin abordările autorilor se speră la eliminarea petelor albe din cunoașterea trecutului transilvănean și, în același timp, se dorește completarea și întregirea corectă a unor evenimente și procese desfășurate în trecut.

f) Modul de valorificare a rezultatelor. Editarea de cărți, studii, articole la edituri din țară și, eventual, din străinătate, comunicări.

g) Durata: (2012-2017-2020) diferențiat în funcție de proiecte și personalul angrenat în realizarea lor;

h) Proiecte de cercetare propuse în acest program :

Proiectul de cercetare II/4. –Vasile Rus – *Glosar de termeni și expresii din documentele latine privind istoria medie a României*, 2019: înaintare la tipar Partea I: lit. D-F

Proiectul de cercetare II/7 – Victor Vizauer – *Cercetarea habitatului, a vieții sociale și economice în Transilvania secolelor XII-XIV* (2017-2019)

Proiectul de cercetare II/8 – Vasile Rus - *Collegia Societatis Iesu in Provinciis Austriae, Poloniae et Lituaniae (saecula XVI-VXIII)* 2019: suspendat

Proiectul de cercetare II/9 – *Documenta Romaniae Historica – D. Relații vol. II (1457-1504). Investigări bibliografice și documentare privind materialul edit și inedit (2018-2019)*

Proiectul de cercetare II/10 – *Societate urbană și viață religioasă în Transilvania voievodală* (2019-2020)

Coordonator program
C.S.I dr. SUSANA ANDEA

PROIECTUL DE CERCETARE II/4

a) Denumire: *Glosar de latină medievală a documentelor care ilustrează istoria Transilvaniei, Moldovei și Munteniei*, vol. II, lit. D-H

b) Colectivul de cercetare: C.S. II Lidia Gross; C.S. III Vasile Rus (1/2 normă)

c) Termen de realizare: 2009-2017. Proiect de cercetare demarat în anul 2009. În 2017, fiecare din cei doi membri ai proiectului au realizat fișe pentru alte 50 de voci (lit. D, E, F). De asemenea, s-a realizat pregătirea pentru tipar a vol. II, partea I, Litt. D-E-F. În 2019 se va finaliza pregătirea pentru tipar și se va înainta spre publicare; operațiunile aparțin literelor G-H. se vor continua doar după predarea la publicare a vol. II, partea I, lit. DEF.

În următorii ani, în măsura în care proiectul va avea susținere, se va continua realizarea de fișe pentru literele G-H pentru redactarea vol. II, partea a 2-a, Litt. G-H, care se va continua până în 2020. Pregătirea pentru tipar se va face în 2021.

d) De asemenea, Vasile Rus va realiza pregătirea pentru tipar a ediției a doua a primului volum al *Glosarului de latină medievală a documentelor care ilustrează istoria Transilvaniei*, lit. A-C, ediție îmbunătățită și amplificată. Termen: 2016, martie.

e) Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: tipărit vol. I lit. A-C.

f) Scopul proiectului: realizarea unui instrument de lucru pentru accesul la textele izvoarelor diplomatice de limbă latină din sec. XI-XVI privitoare la istoria celor trei Țări Române.

g) Material și metode de lucru: izvoarele diplomatice latino-medievale din sec. XI-XV; excerptarea gloselor, alegerea contextului pentru ilustrarea atestării cronologice și pentru reliefarea sensului sau sensurilor, traducerea în limba română a termenului și contextului ilustrativ, definitivarea vocilor în vederea îmbogățirii literaturii de specialitate din istoriografia română, în acord cu lucrări similare ale lexicografiei actuale din mediistica europeană, sistematizarea generală a materialului, colaționarea textelor, uniformizarea variantelor de traducere etc..

h) Rezultate scontate: sistematizarea lexicului izvoarelor diplomatice cu accent pe termenii care numesc instituții medievale (în cadrul literelor D-H)

i) Valorificarea rezultatelor; prin publicare de izvoare istorice latinești și susținerea de referate și comunicări științifice pe această temă (filologie latină medievală).

j) Colaborări în țară: cu Dr. Mihai Iulian Damian (UBB, Facultatea de Litere) și Dr. Kovács András (Societatea Muzeului Ardelean); Drd. Gabriel Vaida, doctorand al Universității 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia, Conducător științific CS1 Dr. Hab. Remus Câmpeanu și cursant al cursurilor de paleografie și istoria scrierii latinești, respectiv de latină medievală de la Facultatea de Litere (la Vasile Rus).

k) Colaborări în străinătate: cu Institutul Polon de Lingvistică; Colectivul de realizare a *Lexiconului Latinei medievale a Polonilor* pentru realizarea ediției on-line a glosarului nostru.

l) Bugetul solicitat pentru **2019**

- cota de salariu de C.S. II aferenta acestui proiect; un salariu pt. C.S.III ½ (cumul la salariu)

- costul hârtiei - cca 1000 pag.

l) Alte subvenții de cercetare:

Coordonator proiect,
CSIII Vasile RUS

PROIECTUL DE CERCETARE II/7

- a) Denumirea: **Cercetarea habitatului, a vieții sociale și economice în Transilvania secolelor XII-XIV**
- b) Colectiv de cercetare: C.S.III dr. Victor V. Vizauer
- c) Termen de realizare: 2017-2019 (180 pagini). În 2019 se vor realiza restul de circa 60 de pagini.
- d) Stadiul actual al cunoștințelor: cercetări destul de puține, fără contribuții consistente privind perioada medievală; publicații (cărți, articole) în special pentru veacurile mai târzii.
- e) Scopul proiectului:
1. *Cercetarea problemei așezărilor dispărute pe parcursul secolului al XIV-lea* (anii 2017-2019): în anul 2018 se vor realiza aproximativ 15 pag.: identificarea și catalogarea așezărilor în cauză pentru prima jumătate a veacului al XIV-lea (principala sursă este reprezentată de documentele medievale publicate); încercarea de a identifica pe teren așezările menționate documentar, ulterior dispărute.
 2. *Contribuția elementelor onomastice (toponime, hidronime, oronime) la cunoașterea habitatului în Transilvania secolelor XII-XIV* (anii 2017-2019): în anul 2018 se vor realiza circa 15 pag.: identificarea elementelor onomastice; observarea evoluției și transformării acestora (acolo unde este cazul), precum și stabilirea cauzelor ce le-au determinat.
 3. *Porecla în Transilvania medievală (secolul XIV)*: (anii 2017-2018): în anul 2018 se vor realiza aproximativ 20 pag.: finalizarea identificării și catalogării poreclelor medievale din volumele de documente referitoare la secolul al XIV-lea (*Documenta Romaniae Historica*, vol. XIV-XVI).
-Pregătirea materialului pentru cartea ce are ca subiect poreclele medievale din Transilvania.
 4. *Viața economică (târguri și bunuri, căi de comunicație și comerț) în Transilvania pe parcursul veacurilor XII-XIV* (anii 2017-2019): în anul 2018 se vor realiza circa 10 pag.: comerțul și schimburile de oameni; viziunea asupra ființei umane ca „bun” al economiei pe parcursul secolului XIII.
- f) Materiale și metode de lucru:
1. Identificarea și catalogarea așezărilor dispărute.
 2. Identificarea și extragerea elementelor onomastice utile (porecle, toponime etc.).
 3. Identificarea principalelor căi de comunicație (pe uscat și apă); trecerea acestora pe hartă. Comerțul și schimburile de oameni; prețul unei ființe umane pe parcursul secolului XIII.
 4. Înregistrarea cazurilor de tranzacții cu proprietăți funciare și observarea evoluției valorii acestora; uniformizarea prețurilor prin raportarea la o singură unitate monetară.
-Materialele necesare pentru primele trei activități sunt volumele de documente medievale: Documente privind Istoria României (1075-1350), Documenta Romaniae Historica (1351-1385) etc.
 5. Parcurgerea literaturii de specialitate, românești și străine.

6. Coroborarea informațiilor obținute cu datele oferite de cronicile vremii și de cercetările arheologice.

- g) Rezultate scontate: elaborarea de studii și a unei cărți (având ca subiect porecele medievale, cu finalizare în 2018/2019), prin care să reiasă importanța onomasticii, ca știință auxiliară a istoriei, pentru cercetarea istoriei Transilvaniei medievale; de asemenea, se urmărește realizarea unei integrări a elementelor onomastice ardelen (în acest caz porecele) în sistemul mai larg european, printr-o analiză comparată.
Stabilirea importanței așezărilor dispărute pentru evoluția locuirii și a vieții social-economice în Transilvania medievală.
- h) Valorificarea rezultatelor: publicarea de materiale (studii, articole) în reviste sau volume de specialitate din România sau străinătate; o carte.
- i) Colaborări în țară:
-Universitatea Babeș-Bolyai (conf. univ. dr. Șerban Turcuș);
-Muzeul de Istorie al Transilvaniei (dr. Felix Marcu, director).
- j) Colaborări în străinătate:
-Universitatea Eötvös Loránd, Budapesta (prof. dr. Sliz Mariann).
- k) Buget solicitat: un salariu pentru C.S.II.
- l) Alte subvenții de cercetare: nu.

Coordonator proiect,
C.S.III dr. VICTOR V. VIZAUER

PROIECTUL DE CERCETARE II/9

- a) Denumire: *Documenta Romaniae Historica – D. Relații vol. II (1457-1504). Investigări bibliografice și documentare privind materialul edit și inedit*
- b) Colectivul de cercetare: C.S. I dr. Susana Andea (coordonator), C.S.II dr. Adinel-Ciprian Dincă, CSII Lidia Gross
- c) Termen de realizare: 2018-2019 (program demarat în anul 2018). În anul **2019** se va finaliza documentarea bibliografică.
- d) Stadiul actual al cunoștințelor: material dispersat în diferite ediții vechi de documente ce nu mai corespund normelor științifice și circa 40% material inedit aflat în arhivele interne și externe
- e) Scopul proiectului: pregătirea în vederea reluării seriei D. Relații, vol. II, a colecției "Documenta Romaniae Historica"
- f) Material și metode de lucru: Cercetări în biblioteci și arhive pentru depistarea documentelor editate și inedite emise între anii 1457-1504 care se referă la relațiile dintre Transilvania, Moldova și Țara Românească.
- g) Rezultate scontate:
- obținerea unei prime evaluări concrete a volumului de muncă, a limitelor cronologice pe care le va avea acest volum II;
 - se vor iniția demersuri în vederea colaborărilor cu medievistii de la Institutul de Istorie "N. Iorga" (București) și cu cei de la Institutul de Istorie "A.D.Xenopol" (Iași) pentru prelucrarea documentelor scrise în slavonă;
 - vor fi organizate întâlniri, mese rotunde, dezbateri pe această temă;
 - vor fi investigate colecțiile de documente, bibliografia istorică pentru depistarea documentelor de interes pentru acest volum II;
 - vor fi parcurse documentele emise în limba latină de pe site-ul MOL, seria DL și DF pentru identificarea celor de interes;
 - vor fi depistate documentele puse pe site-ul *arhivamedievală* (a Arhivelor Naționale din România) ce ar putea fi incluse în volum;
 - în măsura în care timpul va permite vor fi efectuate și cercetări în fondurile arhivistice;
 - întocmirea unei situații concrete cu documentele editate și inedite care vor face parte din viitorul volum II; - publicarea unui articol științific cu rezultatele obținute.
- h) Valorificarea rezultatelor: elaborarea unui studiu și comunicări științifice.
- i) Colaborări în țară: în acest stadiu nu
- j) Colaborări în străinătate: nu
- k) Bugetul solicitat pentru anul **2019**:
- un salariu pentru C.S. I
 - două salarii pentru C.S. II
- l) Alte subvenții de cercetare: nu

Coordonator proiect,
C.S.I dr. SUSANA ANDEA

PROIECTUL DE CERCETARE II/10

- a) Denumire: *Societate urbană și viață religioasă în Transilvania voievodală*
 - b) Colectivul de cercetare: C.S. II dr. Lidia Gross
 - c) Termen de realizare: 2019-2020 (program demarat în anul 2019). În anul **2019** se va realiza documentare bibliografică.
 - d) Stadiul actual al cunoștințelor: În istoriografia românească tema este abordată în studii realizate, îndeosebi, în ultimele două-trei decenii, majoritatea contribuțiilor în această direcție datorându-se istoriografiei germane (din România).
 - e) Scopul proiectului: Valorificarea documentelor edite și mai ale inedite, cu privire la temă și redactarea unor studii care să evidențieze rolul comunităților urbane în promovarea și susținerea pietății și a diferitelor forme sau motive devoționale; evidențierea relației die indivd-comunitate și instituția religioasă (biserică sau convent)
 - f) Material și metode de lucru: cercetare în arhive și biblioteci
 - g) Rezultate scontate:
 - depistare de informații noi, pe baza documentelor inedite (site: arhivamedievala.ro a Arhivei Naționale Române și site [Areanum](http://areanum.ro) al Arhivelor Naționale Maghiare);
 - h) Valorificarea rezultatelor: elaborarea de studii care să valorifice informația documentară cu bibliografia tematică actuală.
 - i) Colaborări în țară: în acest stadiu nu
 - j) Colaborări în străinătate: nu
 - k) Bugetul solicitat pentru anul **2019**:
 - un salariu pentru C.S. I
 - l) Alte subvenții de cercetare: -
- Obligații științifice asumate în cadrul proiectului de cercetare II/1/2019

Coordonator proiect,
C.S.II dr. LIDIA GROSS

PROGRAMUL DE CERCETARE III

a) Denumirea: **ASPECTE ALE VIEȚII POLITICE, RELIGIOASE, ECONOMICE ȘI SOCIALE ÎN TRANSILVANIA MODERNĂ (XVIII-XX)**

b) Coordonator: C.S. I dr. Remus Câmpeanu

c) Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: Existența unor cercetări și abordări monografice fragmentare, mai vechi care nu au cunoscut și nu au valorificat documentele editate în colecțiile noastre de documente. Sunt o serie de aspecte ale societății din Transilvania care impun o nouă viziune interpretativă.

d) Scopul programului: Obținerea unor studii și lucrări de reală valoare științifică.

e) Rezultate scontate: Completarea și îmbogățirea cercetărilor științifice care să elucideze aspectele mai puțin cunoscute din istoria noastră și care să ofere cercetării istorice de la noi și din Europa concluzii și interpretări realiste ale fenomenelor istorice.

f) Modul de valorificare a rezultatelor: Elaborarea de studii, comunicări, lucrări, organizarea unui simpozion.

g) Durata: 2-5 ani (diferențiat în funcție de numărul de cercetători, amploarea temei cercetate)

h) Proiecte de cercetare propuse în acest program:

Proiect de cercetare III/11 – *George Bariț și contemporanii săi, vol. XII* (2019-2022)

Proiect de cercetare III/13 - Attila Varga - *Conexiuni ale elitelor. Francmasoneria și mișcările naționale în Europa Centrală, de Vest și de Nord (1740-1918)* (2018-2020)

Proiect de cercetare III/14. – Mircea Abrudan *Clerul militar ortodox din Monarhia Habsburgic. Considerații preliminare* (2018-2019)

Proiect de cercetare III/15. *Mărginimea Sibiului – istorie și patrimoniu cultural* (2019-2025)

Proiect de cercetare III/16. Mircea Biriț – *Biserică și societate în a doua jumătate a sec. XX. Evenimente, personalități, consecințe* (2019-2020)
(proiectul IV/3)

Coordonator program
C.S. I dr. REMUS CÂMPEANU

PROIECTUL DE CERCETARE NR. III/11

- a) Denumirea: **George Bariț și contemporanii săi**, vol. **XII**
- b) Colectivul de cercetare: CSII dr. Iosif Marin Balog, CS II dr. Loránd Mádly, CSII dr. Mirela Popa-Andrei, CSII dr. Daniela Deteșan.
- c) Termen de realizare: 31 decembrie 2022 (proiectul este demarat în anul 2019). În cursul anilor 2019-2021 se vor depista, fotocopia, analiza și selecta scrisorile personalităților din epocă, operațiunile urmată de transcrierea lor în conformitate cu metodologia asumată; în anul 2021 se va finaliza transcrierea corespondențelor, prelucrarea conținutului, prin note și comentarii critice și se vor redacta studiile analitice realizându-se, astfel, încadrarea documentelor în problematica politică, națională, culturală și bisericească din secolul al XIX-lea;
- d) Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: Până în prezent s-au publicat zece tomuri George Bariț și contemporanii săi cel de-al XI-lea fiind pregătit pentru tipar; sunt apreciate în țară și străinătate, des citate în istoriografie (cărți, studii) și în numeroase teze de doctorat. Împreună constituie epistolarul transilvan și formează știința auxiliară (alături de alte scrieri) a epistologiei istorice.
- e) Scopul proiectului: Ilustrarea prin conținutul corespondențelor și autorilor acestora a ideilor și soluțiilor de epocă privind strategia și tactica mișcării naționale românești din Monarhia Habsburgică, în fluxul general al devenirii politice românești. Se vor dovedi cu date concrete, autentice, relațiile de colaborare pan românească dintre transilvăneni și frații de peste Carpați din România care a fost un „Piemont”, un centru de atracție pentru românii din Ardeal, Banat, Crișana, Maramureș, Bucovina, Basarabia. Paralel, se pun în circuit date și informații privind emanciparea Bisericilor Române Unite și Ortodoxă de sub jurisdicțiile străine din Esztergom și Karlowitz, activitatea Astreii, legăturile cu Academia Română – prima Românie Mare pe plan cultural. Faptele și realitățile istorice pe care le conține corespondența de secol XIX dintre cele mai importante personalități politice și culturale din cuprinsul Transilvaniei întregesc în mod armonios informația oferită de documentele vremii, încât alături de colecțiile de documente, ele vor constitui un instrument de lucru deosebit de important pentru istorici, indiferent de direcțiile de cercetare pe care le abordează sau de opțiunile lor metodologice. Ele sunt deopotrivă utile pentru istoricii preocupați de fenomenele politice, de aspectele sociale, dar și de istoria culturală, a mentalităților și a imaginarului social. În plus, sunt puține institutele și echipele de cercetători care se preocupă sistematic de editarea surselor istorice. Ele sunt indispensabile pentru orice istoriografie, iar acest tip de muncă trebuie continuat.
- f) Material și metode de lucru: depistarea documentelor și corespondențelor, transcriere, regestare, comentarea adecvată, critică, a conținutului și încadrarea lor în problemele epocii. Se va avea în vedere corespondența cu George Barițiu a următoarelor personalități: Ioan Bob, Zaharia Boiu, Ștefan D. Greceanu, Vasile Lucaciu, Dionisie Pop Marțian, Moise Sora Noac, Ioan cavaler de Pușcariu, George Sion, corespondenți maghiari și sași:
- g) Rezultate scontate: Aducerea de noi dovezi concrete, de argumente de ordin științific privind caracterul democratic al mișcării de emancipare și unitate națională, ilustrarea tuturor eforturilor privind învățământul confesional unit și ortodox, educarea și ridicarea poporului prin biserică, școală, cultură potrivit cerințelor vremii.
- h) Valorificarea rezultatelor: pregătirea pentru tipar a tomului XII în anul 2022 în vederea publicării.

i) Colaborări în țară: Biblioteca Filialei Academiei Române Cluj-Napoca, B.A.R. București;

j) Colaborări în străinătate: nu

k) Bugetul solicitat pentru anul 2019: - patru salarii CS II - costul hârtiei pentru cca 500 de coli A4 - costul deplasărilor în țară la următoarele arhive și biblioteci (BAR București, Serviciul Județean Sibiu al Arhivelor Naționale, Serviciul Județean Brașov al Arhivelor Naționale)

Obligații științifice asumate în cadrul proiectului de cercetare III/11:

CSII dr. Iosif Marin Balog: corespondența Ioan cavalier de Pușcariu, Vasile Lucaciu.

CSII dr. Mirela Popa-Andrei: corespondența Ioan Bob, Zaharia Boiu;

CSII dr. Daniela Deteșan: Ștefan D. Greceanu, Moise Sora Noac;

CSII dr. Loránd Mádly: George Sion, corespondenți maghiari și sași cu George Barițiu.

Coordonator proiect :
CSII dr.IOSIF-MARIN BALOG

PROIECT DE CERCETARE III/13

- a. *Denumirea: Conexiuni ale elitelor. Francmasoneria și mișcările naționale în Europa Centrală, de Vest și de Nord (1740-1918)*
- b. Colectivul de cercetare: *CȘ II dr. Varga Attila, Dr. Jonas Nordin – Biblioteca Regală Suedeză, Fondul de Manuscrise, Rudolf Cristian – Asist. Univ. Dr. Universitatea Eftimie Murgu din Reșița, Cornel Kameniczky – Agenția de Dezvoltare Regională - Cluj.*
- c. Termen de realizare: 2018-2021
 Pentru anii 2018-2020 se intenționează depistarea, transcrierea și traducerea surselor originale de arhivă care se păstrează în Arhiva Marii Loji a Suediei, respectiv Biblioteca Regală Suedeză.

 Pentru anii 2020-2021 se are în vedere analiza documentelor și elaborarea unui masiv studiu introductiv în limba română și engleză.
- d. Stadiul actual al cunoștințelor existente: Subiectul este totalmente inedit, reprezentând o cercetare interdisciplinară de pionierat.
- e. Scopul proiectului: Cercetarea își propune să traseze o veritabilă punte de legătură între spațiul Transilvaniei, al Europei Centrale, de Vest și de Nord, subliniind modul în care elitele masonice din arealele menționate s-au interconectat în intervalul de timp mai sus menționat.
- f. Material și metode de lucru: Investigarea problematicii pe baza documentelor inedite, coroborat cu studiul bibliografiei de specialitate care se poate depista în Biblioteca Regală din Stockholm, respectiv Biblioteca Academiei Regale Suedeze.
- g.-h. Rezultate scontate-Valorificarea rezultatelor: publicarea unui volum intitulat DOCUMENTA MASONICA SCANDINAVICA. CORESPONDENȚA CU OBEDIENȚE EUROPENE.
- i. Colaborări în țară: Rudolf Cristian – Asist. Univ. Dr. Universitatea Eftimie Murgu din Reșița, Cornel Kameniczky – Agenția de Dezvoltare Regională - Cluj.
- i. Colaborări în străinătate: Magyar Nemzeti Levéltár – Budapesta, Institutul Academiei Maghiare din Budapesta, Biblioteca Națională Maghiară – Budapesta, Arhiva și Biblioteca Marii Loji a Angliei „Mamă a Lumii” – Londra, Arhiva și Biblioteca Marii Loji a Suediei – Stockholm, Biblioteca Națională Suedeză – Stockholm
- j. Bugetul solicitat pentru anul 2019 – un salariu pt. CȘ II

Coordonator proiect
CS II dr. VARGA ATTILA

PROIECTUL DE CERCETARE III/14

- a) Denumire: *Clerul militar ortodox din Imperiul Habsburgic*.
 b) Colectivul de cercetare: C.S. III dr. Mircea-Gheorghe Abrudan
 c) Termen de realizare: 2018-2019 (program demarat în anul 2018). Documentare și elaborare studiu – aprox. 25 p.

d) Stadiul actual al cunoștințelor: În istoriografia românească tema nu a fost abordată decât tangențial într-o teză de doctorat realizată de Ionela Zaharia și dedicată Clerului militar român din Transilvania în timpul Primului Război Mondial, susținută la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca în anul 2016, dar încă nepublicată. Prin urmare subiectul este quazi necunoscut și necesită cercetări ample în Arhivele de Stat de la Viena (Österreichisches Staatsarchiv), direcția Arhivelor de Război (Kriegsarchiv) de la Viena, precum și în cele bisericești de la Sibiu, Arad și Caransebeș.

e) Scopul proiectului: Lansarea în istoriografia română a unui subiect necunoscut referitor atât la istoria militară, cât și la cea bisericească și a elitelor. Identificarea fondurilor inedite din arhivele civile, militare și ecleziastice din țară și din străinătate, precum și a bibliografiei internaționale referitoare la clerul militar, la istoria și organizarea serviciului religios în armata habsburgică.

f) Material și metode de lucru: cercetare în arhive și biblioteci

g) Rezultate scontate:

- depistare unor fonduri arhivistice necunoscute și neexploatate;
- depistarea bibliografiei temei în limbi de circulație internațională;

h) Valorificarea rezultatelor: prezentarea unei conferințe și elaborarea unui studiu care să valorifice informația documentară depistată în arhive și bibliografie referitoare la organizarea serviciului religios-spiritual în cadrul armatei Imperiului Habsburgic între anii 1765-1868.

i) Colaborări în țară: nu

j) Colaborări în străinătate: nu

k) Bugetul solicitat pentru anul **2019**:

- un salariu pentru C.S. III

l) Alte subvenții de cercetare: -

Obligații științifice asumate în cadrul proiectului de cercetare

Coordonator proiect,
C.S.III dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

PROIECT DE CERCETARE III/15

- a) Denumirea: *Mărginimea Sibiului - istorie și patrimoniu cultural*
- b) Colectivul de cercetare: (C.S. III) dr. Vasile Rus, C.S. I dr. Ela Cosma, C.S. II dr. Daniela Deteșan, C.S. II dr. Mirela Popa-Andrei, C.S. III dr. Victor Vizauer.
- c) *Termen de finalizare*: 31 decembrie **2025** (proiectul începe în anul 2019). În anul **2019**, ca și în anul 2018, proiectul de cercetare se concentrează în jurul cursului de limbă și paleografie latină aplicată de secol XVIII, în cadrul căruia se va realiza prelucrarea (transcrierea, traducerea) și regestarea materialului documentar deținut deja, continuându-se depistarea materialului documentar inedit în arhivele românești din Mărginimea Sibiului.
- d) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv*: Istoria și patrimoniul cultural al Mărginimii Sibiului sunt insuficient cunoscute și valorificate. Există în arhivele din țară, în special la Muzeul Casei Episcopale din Rășinari și la Arhiva Protopopială din Săliște, un număr foarte mare de importante documente inedite care merită identificate și editate critic.
- e) *Scopul proiectului*: 1) deprinderea limbii documentelor: cursul de limbă latină și paleografie latină aplicată de secol XVIII, susținut de Prof. Univ. dr. Vasile Rus; 2) identificarea, prelucrarea și editarea izvoarelor documentare referitoare la Mărginimea Sibiului; completarea bazei documentare și arhivarea electronică a documentelor identificate; 3) valorificarea cunoștințelor de paleografie latină dobândite prin prelucrarea de documente inedite din Mărginimea Sibiului
- f) *Material și metode de lucru*: 1) curs săptămânal (4-5 ore) de limba și paleografie latină de secol XVIII, susținut de Prof. Univ. dr. Vasile Rus; 2) depistarea de noi documente în arhivele interne, transcrierea documentelor, colajonare și traducere, îngrijirea textelor, efectuarea trimiterilor, a aparatului critic, a regestelor și a indicilor; 3) valorificarea documentelor prin editare critică și studii elaborate; 4) diseminarea rezultatelor parțiale ale cercetării prin comunicări științifice.
- g) *Rezultate scontate*: mai buna cunoaștere a istoriei și patrimoniului spiritual al Mărginimii Sibiului.
- h) *Valorificarea rezultatelor*: 1) editare critică de documente publicate în rubrica Documentar a "Anuarului Institutului George Barițiu"; 2) elaborarea de studii interpretative și analitice, în baza documentelor editate; 3) susținerea de comunicări și referate științifice de popularizare a rezultatelor cercetării.
- i) Colaborări în țară: da
- j) Colaborări în străinătate: nu
- k) Bugetul solicitat pentru anul 2019:
- nu se solicită buget special pentru cercetătorii salarizați cu normă de bază la Institutul de Istorie "George Barițiu";
 - cheltuieli de deplasare la arhivele din țară: 7 zile x 5 cercetători;
 - costul hârtiei pentru cca 1000 coli A4
- l) Alte subvenții de cercetare: nu
- Obligații științifice asumate în cadrul proiectului de cercetare I/4/2018
- Vasile Rus - susținerea orelor cursului săptămânal de limbă și paleografie latină de secol XVIII; editarea (transcriere și traducere) a documentului de la Rășinari (1788);

- Ela Cosma – participarea la cursul de limbă și paleografie latină de secol XVIII; prelucrarea (transcrierea, traducerea) documentului de la Rășinari (1788); elaborarea de articole și studii dedicate Rășinariului și Mărginimii Sibiului; promovarea proiectului ”Rășinari - istorie și patrimoniu spiritual” de colaborare științifică între Institutul de Istorie ”George Barițiu” al Academiei Române și Parohia Ortodoxă împreună cu Primăria Comunei Rășinari (2015-2025)
- Mirela Popa-Andrei – participarea la cursul de limbă și paleografie latină de secol XVIII; prelucrarea (transcrierea, traducerea) documentului de la Rășinari (1788); susținerea de conferințe și comunicări științifice pe tema dată
- Daniela Deteșan - editarea de documente din Arhiva Protopopiatului Săliște; susținerea de conferințe și comunicări științifice referitoare la valorificarea documentelor Arhivei din Săliște; elaborarea de studii pe aceeași temă
- Victor Vizauer – participarea la cursul de limbă și paleografie latină de secol XVIII; prelucrarea (transcrierea, traducerea), valorificarea prin editare a conștiinței de la Rășinari din anii 1754-1784 și a informațiilor cuprinse în ea; elaborarea de articole și studii pe această temă.

Coordonator proiect
C.S. I dr. ELA COSMA

PROIECTUL DE CERCETARE III/16

a) Denumirea: *Biserică și societate în a doua jumătate a sec.XX. Evenimente, personalități, consecințe.*

b) Colectivul de cercetare: C.S.III dr. Mircea-Remus Birț

c) Termen de realizare: 2019-2020 (proiect demarat în anul 2018). În cursul anului **2019** se vor realiza cca 40 pag.

d) Stadiul actual al cunoștințelor: Cărțile și articolele dedicate temei propuse sunt focalizate pe intervalul 1944-1964 al domeniului cercetat, perioadele ulterioare fiind evitate sau escamotate. Mai mult, se constată o tendință de rescriere a istoriei eclesiastice recente, multiplele fațete ale subiectului supus cercetării fiind fie ignorate, fie distorsionate. Se constată chiar în opere considerate deja de referință ignorarea unor particularități dogmatice sau canonice care formează o grilă obligatorie în înțelegerea oricărui eveniment eclesial.

e) Scopul programului: elaborarea de articole și cărți bine documentate, comunicări, conferințe.

f) Materiale și metode de lucru: documente de arhivă interne și externe, documente editate, colecții de legi interne și externe, date statistice, presă, literatură istorică editată. Recuperarea (în măsura posibilităților) a arhivelor private ale unor protagoniști (eclesiaști).

g) Rezultate scontate: introducerea în circuitul științific a unor date noi și interpretări științifice.

h) Valorificarea rezultatelor: publicarea de articole / studii / în reviste de istorie sau în culegeri de studii ; Deo volente publicarea și de cărți referitoare la acest subiect.

i) Colaborări în țară: Biblioteca Academiei. Filiala Cluj-Napoca; Biblioteca Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca,

j) Colaborări în străinătate : posibile colaborări cu biblioteci sau cercetători pe subiect similar din Austria, Cehia, Slovacia.

k) Bugetul solicitat pentru anul **2018 - 2019**

- un salariu C.S.III

- cheltuieli de deplasare la arhive din țară: București.

Coordonator proiect
C.S.III dr. MIRCEA BIRȚ

PROGRAMUL DE CERCETARE IV

a) Denumirea: **ISTORIA GRUPURILOR ETNO-CULTURALE DIN SPECTRUL ROMÂNESC (1919-1989)**

b) Coordonator: C.S.I dr. Lucian Nastasă

c) Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: sunt puține contribuții în istoriografia română care să abordeze într-un cadru internațional al cercetărilor tema enunțată și să investigheze politicile statului național față de grupurile etno-culturale și minoritățile religioase într-un cadru comparativ est-european. Cu atât mai mult cu cât tema este de o mare actualitate în contextul interesului crescând la nivel european privind istoria minorităților etnice și religioase. O analiză a scrisului istoric românesc din secolul XX poate confirma această ipoteză a planului de cercetare. Pe de altă parte, în arhivele românești și străine se regăsesc numeroase fonduri arhivistice necercetate privind această temă.

d) Scopul programului: redactarea unor lucrări și studii care să contribuie la o mai mare vizibilitate a istoriografiei române în cadrul dezbaterilor internaționale privind istoria minorităților etno-culturale.

e) Rezultate scontate: introducerea în circuitul istoriografic a unor noi informații și analize, bazate pe cercetări ample în arhive și biblioteci, precum și modificarea unor paradigme de cercetare actuale privind istoria grupurilor etno-culturale.

f) Modul de valorificare a rezultatelor: publicarea unor monografii pe teme enunțate, precum și publicarea de studii, articole și documente în reviste de specialitate

g) Durata: 2018-2020 (diferențiat în funcție de proiectele de cercetare asumate de cercetători)

h) Proiecte de cercetare propuse în acest program:

Proiectele de cercetare ale programului IV :

Proiectul IV/1 - Ottmar Trașcă – *România, Ungaria și situația minorităților în Transilvania 1939-1947* (2017-2020)

Proiectul IV/2 - Corneliu Pintilescu – *Politicile regimului comunist din România față de minoritățile naționale (1948-1965). Studiu de caz: minoritatea germană* (2018-2020)

Proiectul IV/4 - Lucian Nastasă – *Intelectuali evrei în spațiul românec (1864-1990). Context politic, social și cultural* (2019-2020)

Proiectul IV/5 – Ottmar Trașcă – *Serviciile secrete germane și maghiare pe teritoriul României. Rezidențe, ofițeri, rețele informative, operațiuni secrete (1939-1945)* (2017-2020)

Proiectul IV/7– Veronica Turcuș – *Raporturile dintre România și Sfântul Scaun în perioada 1944-1950: o perspectivă italiană.* (2017-2019)

Proiectul IV/8– Veronica Turcuș – *Raporturi ale ambadorilor și miniștrilor italieni la București de la instaurarea regimului fascist italian până la regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej* (2019-2020)

Proiectul IV/9 – Mara Mărginean – *Tineret și etosul dezvoltării: Exemple românești dintr-o perspectivă internațională (1960-1980)* (2019-2020)

Coordonator program
C.S. I dr. LUCIAN NASTASĂ-KOVÁCS

PROIECTUL DE CERCETARE IV/1

- a) Denumirea: *România, Ungaria și situația minorităților în Transilvania 1939-1947.*
- b) Colectivul de cercetare: C.S.I dr. Ottmár Trașcă
- c) Termen de realizare: 31 decembrie 2020 – cca 500 pag (proiect demarat în anul 2017). În anul **2019** vor fi efectuate cercetări în arhive și biblioteci; redactare cca 75 p.
- d) Stadiul actual al cunostintelor: lipsesc cărți și articole dedicate temei propuse.
- e) Scopul programului: elaborarea de articole și cărți bine documentate
- f) Materiale si metode de lucru: documente de arhivă interne și externe, documente edite, colecții de legi interne și externe, date statistice, presă, literatură istorică edită.
- g) Rezultate scontate: introducerea în circuitul științific a unor date noi și interpretări științifice.
- h) Valorificarea rezultatelor: publicarea de articole în reviste de istorie sau în culegeri de studii și de cărți cu ajutorul sponsorilor
- i) Colaborări în țară: Arhivele Naționale București, Arhiva Ministerului de Externe, Arhivele Naționale – Direcția județeană Cluj; Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Arhivele Militare Române.
- j) Colaborări în străinătate : Biblioteca Națională Budapesta, Arhivele Naționale Budapesta, Arhivele Federale din Berlin (Germania); arhivele Naționale ale Republicii Moldova.
- k) Bugetul solicitat pentru anul **2019**
- un salariu C.S.I
 - cheltuieli de deplasare la arhive din țară: București-Pitești, 2 săptămâni.

Coordonator proiect
C.S.I dr. OTTMAR TRĂȘCĂ

PROIECTUL DE CERCETARE IV/2

a) Denumirea: *Politicile regimului comunist din România față de minoritățile naționale (1948-1965). Studiu de caz: minoritatea germană*

b) Colectivul de cercetare: C.S.III Corneliu Pintilescu

c) Perioada de realizare: 1 ianuarie 2018 – 31 decembrie 2020

Termen de realizare: 31 decembrie 2020 – cca 400 pag. În anul **2019** vor fi efectuate cercetări în arhive și biblioteci din țară și din străinătate; vor fi redactate cca 90 de pagini.

d) Stadiul actual al cunoștințelor: perioada 1957-1965 este insuficient cercetată având în vedere importanța acestui interval privind evoluția politicilor regimului comunist față de minorități, deși în ultimul deceniu au devenit accesibile numeroase fonduri arhivistice noi.

e) Scopul programului: elaborarea unei monografii și a unor studii publicate în reviste de specialitate

f) Materiale și metode de lucru: fonduri arhivistice aflate la CNSAS București și la Arhivele Naționale ale României, volume de documente, bibliografia publicată deja pe temă, dicționare, baze de date internaționale.

g) Rezultate scontate: analiza transformărilor suferite de politicile regimului comunist față de minoritățile naționale în perioada 1948-1965;

h) Valorificarea rezultatelor: publicarea unor studii bazate pe cercetări de arhivă în reviste de specialitate din țară și străinătate, precum și în volum colective.

i) Colaborări în țară: Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Arhivele Naționale București, Arhivele Naționale – Serviciul județean Cluj.

j) Colaborări în străinătate: Arhivele Naționale ale Republicii Moldova.

k) Bugetul solicitat pentru anul **2019**

- un salariu C.S.III

Coordonator proiect
C.S.III Corneliu Pintilescu

PROIECTUL DE CERCETARE IV/4

a) Denumirea: V/2/F. Lucian Nastasă-Kovács – **Intelectuali evrei în spațiul românesc (1864-1990). Context politic, social și cultural.**

b) Colectivul de cercetare: CSI dr. Lucian Nastasă-Kovács.

c) Termen de realizare: **2019-2020**. În anul **2019** se vor realiza aprox. 70 pag. (documentare și redactare) ; publicare studiu / volum.

d) Descrierea temei: Multă vreme ignorat, rolul esențial al evreilor din centrul și sud-estul Europei constituie de aproape un deceniu obiectul a nenumărate studii ce par să schimbe fundamental viziunea istorică asupra acestor comunități care au trăit fie marginalizate, fie izolate (ghetoizate) în cadrul diverselor state-națiune. În acest context, istoriografia română face încă figură aparte, prin atașamentul aproape exclusiv față de valorile strict autohtone, lăsând deoparte tot ceea ce este legat de trecutul altor grupuri etnice și confesionale, perpetuând prin omisiune sau distorsionare imagini ce nedumeresc pe analiștii avizați din afară. Iar excepțiile nu fac altceva decât să confirme regula, chiar dacă eforturile unui grup oarecum restrâns de la noi - și nu întotdeauna activ - au început să spargă bariere, fără afront la sensibilitățile naționale. Stabiliți masiv în principatele române încă din prima jumătate a secolului XIX - și îndeosebi în Moldova, din motive asupra cărora nu insităm, dar care merită analizate -, evreii au format relativ repede o fracțiune activă și întreprinzătoare, esențialmente urbană, ceea ce creat observatorilor neavizați falsa imagine că teritoriul dintre Prut și Carpați este locuit preponderent de o populație israelită. Și nu e de mirare, de vreme ce în orașe precum Iași, Botoșani, Piatra Neamț, Bacău, Dorohoi, evreii se aflau la 1899 în proporție de 50-56%, iar în Bîrlad, Focșani, Roman și Huși cuantumul se situa între 25-45%. Inșă nu trebuia să fii doar în trecere pentru a avea atari sentimente. Fernande Schulmann, în volumul său de *Mémoires juives. L'enfance ailleurs*, publică amintirile unui anume Samuel, născut la Iași în 1891, și care vedea cam în această manieră lucrurile: "Familia mea locuia de multă vreme la Iași. Bunica avea o sută doisprezece ani iar casa o moștenise de la părinții ei. [...]. Pretutindeni erau *schule* [sinagogi de limba yiddish]" pentru că - afirmă memorialistul prin raportare doar la mediul ce-l cunoștea - "erau mai mulți evrei decât creștini". Aproape că nu a existat în România vreă comunitate iudaică fără a poseda un centru de învățământ. Studiul a constituit mereu una din principalele datorii ale tînărului evreu, poate chiar cea de căpătîi: pentru a fi un bun evreu trebuie să ascuți de învățăturile Scripturilor; pentru a le respecta trebuie să le cunoști; pentru a le cunoaște trebuie să le studiezi. Mai mult chiar, *a studia* este o poruncă divină: din cele o sută treisprezece precepte care definesc obligațiile fundamentale ale evreilor, cea privitoare la învățare se află printre primele. În comunitățile strict religioase, existau întotdeauna indivizi care să satisfacă exigența sacră a studiului. Chiar și evreii puternic implicați în diverse activități profesionale își consacrau un anumit timp studiului, dimineața și seara, în anumite familii chiar întreaga zi de Shabbat. Evident, nu toată lumea se supunea acestei reguli, înșă cei ce o practicau se bucurau de un mare respect și renume în cadrul comunității, pentru că instrucția a conferit mereu prestigiu, respect și autoritate. Așa cum suna un dicton foarte răspîndit la evreii din Europa orientală, "Torah este cea mai bună negustorie", ceea ce explică faptul că cea mai importantă parte a bugetului familial era consacrată cheltuielilor cu educația. Tatăl, surorile și bunicii se străduiau din răspuțeri să sprijine cu maximă eficacitate studiile fiilor, fraților sau nepoților, pentru că un om instruit era considerat *a priori* un bun viitor tată și soț. Soția unui evreu cultivat putea avea garanția unei vieți conjugale în conformitate cu prevederile Sfințelor Scripturi, iar copiii lor vor putea fi îndrumați de asemenea spre studii. În funcție de avantajele ce decurgeau din educație - statut social, prestigiu, căsătorie cu o dotă respectabilă și chiar plăcerea de a studia -, este firească evoluția mereu ascendentă a investiției școlare, studiosul fiind mereu orgoliul familiei, promisiunea spre înalte onoruri și potențialul "cal troian" în spargerea barierelor comunitare și reușita socială. De aceea, fiecare etapă de succese educaționale era marcată printr-o celebrare familială, acasă sau la sinagogă, în care tînărul evreu avea ocazia să-și demonstreze capacitățile intelectuale. Așadar, istoria, tradiția și Legea au făcut

din educație ocupația de căpătîi a evreilor, averea nefiind decît un accesoriu, sau complementul. Doar contradicțiile economice, starea lor marginală și influențele exterioare au făcut de-a lungul timpului ca bogăția materială să ocupe un prim rang în ierarhia valorilor. Însă împletirea acestor două tendințe a contribuit esențial la implicarea israeliților în cele mai diverse forme de educație care să le confere acel capital simbolic necesar ascensiunii sociale într-un stat meritocratic. În felul acesta, evreii au intrat mereu în competiție (pentru că așa sunt legile pieții) cu autohtonii atît în sfera economicului, cît și în cea a școlarității, căutînd să acumuleze cît mai multe tipuri de capital și cît mai multe autuuri în reușita socială, ceea ce a dus la un dezechilibru economic și social între națiunea dominantă și israeliți.

În acest context se impune identificarea și conturarea empirică a tuturor evreilor incluși în categoria „intelectualilor”. Totodată, întreaga analiză se va grea pe decriptarea contextului politic, cultural și social, pentru a înțelege mai bine evoluția acestor destine.

e) Scopul proiectului: Tema se constituie într-o epistemologie a cunoașterii biobibliografice în ceea ce privește evreii din spațiul românesc din perspectiva activităților intelectuale. Analiza va aborda deopotrivă dezbaterile și speculațiile asupra naturii relației dintre gândirea modernistă și xenofobie/naționalism/antisemitism în România, dar și în diverse țări europene, între 1870-1990. Este tocmai epocă în care Europa cunoaște importante reșezări teritoriale, transformări sociale și naționale, schimbări politice (democrație, imperii, comunism, fascism, autoritarism).

g) Rezultate scontate: Elaborarea de studii analitice privind prezența intelectualilor evrei în spațiul românesc, cu accent pe impactul lor în domeniul culturii și științei.

h) Valorificarea rezultatelor: participarea la programe și congrese/conferințe internaționale, tot mai frecvente pe această temă, publicarea de studii preliminare și, finalmente, un volum de sinteză de aprox. 200 pag., la care vor fi adăugate alte 200 pag. de documente inedite relative la acest subiect.

i) Colaborări în țară: Arhivele Naționale București, Iași și Cluj, Arhivele CNSAS, Fondul documentar al Centrului pentru Studiarea Istoriei Evreilor din România (București), Arhivele Ministerului de Externe București, Biblioteca Universitară “Lucian Blaga” Cluj-Napoca, Biblioteca universitară din Sibiu, Biblioteca Academiei din București.

j) Colaborări în străinătate: Arhive din Tel Aviv și Ierusalim (Israel), Arhivele Naționale Ungare, din Germania, Austria și Franța; Arhivele Naționale Poloneze; Arhivele Naționale din Germania, ale Federației Ruse și Marii Britanii.

k) Bugetul solicitat pentru anul 2019-2021

- un salariu pentru C.S. I

- cheltuieli de deplasare la arhivele din țară: București, 6 săptămâni ; cheltuieli de deplasare în străinătate: Israel (2 săptămâni), Ungaria (1 săptămână), Germania (2 săptămâni), Polonia (1 săptămână), Franța (2 săptămâni).

Coordonator proiect
C.S. I dr. LUCIAN NASTASĂ-KOVÁCS

PROIECTUL DE CERCETARE IV/5

- a) Denumirea: **Serviciile secrete germane și maghiare pe teritoriul României. Rezidențe, ofițeri, rețele informative, operațiuni secrete (1939-1945).**
- b) Colectivul de cercetare: C.S.I dr. Ottmár Trașcă
- c) Termen de realizare: 2017-2020 – cca 350 pag. (proiect demarat în anul 2017) În cursul anului **2019** se vor realiza cercetări în arhive și biblioteci și se vor redacta cca 75 pagini.
- d) Stadiul actual al cunostintelor: lipsesc cărți și articole dedicate temei propuse.
- e) Scopul programului: elaborarea de cărți și articole bine documentate
- f) Materiale și metode de lucru: documente de arhivă interne și externe, documente editate, colecții de legi interne și externe, date statistice, presă, literatură istorică edită.
- g) Rezultate scontate: introducerea în circuitul științific a unor date noi și interpretări științifice.
- h) Valorificarea rezultatelor: publicarea de articole în reviste de istorie sau în culegeri de studii și a unei cărți cu ajutorul sponsorilor.
- i) Colaborări în țară: Arhivele Naționale București, Arhiva Ministerului de Externe, Arhivele Naționale – Direcția județeană Cluj; Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Arhiva Ministerului de Externe, Arhivele Militare Pitești, Arhivele Serviciului Român de Informații.
- j) Colaborări în străinătate: Biblioteca Națională Budapesta, Arhivele Naționale Budapesta, Arhivele Federale din Berlin (Germania), National Archives Washington, National Archives Kew-London
- k) Bugetul solicitat pentru anul 2019
- un salariu C.S.I
 - cheltuieli de deplasare la arhive din țară: București – 2 săptămâni

Coordonator proiect
C.S.I dr. OTTMAR TRĂȘCĂ

PROIECTUL DE CERCETARE IV/7

a) **Denumirea: Raporturile dintre România și Sfântul Scaun în perioada 1944-1950: o perspectivă italiană.**

b) *Realizarea:* dr. Veronica Turcuș, C.Ș. I

c) *Termen de realizare:* 3 ani (2017-2019). În anul 2019 se vor realiza 50 pag. (documentare și redactare) pe baza continuării activității de despuiere a fondurilor arhivistice italiene conservate la Arhiva Istorico-Diplomatică a Ministerului Afacerilor Externe italian, de la Farnesina, la Archivio Segreto Vaticano (selectiv, pentru pontificatul lui Pius al XII-lea după emiterea decretului de excomunicare a comuniștilor, care a declanșat furia Moscovei și a partidelor satelit) și a celor, destul de puține, existente în arhivele românești (mai cu seamă la Ministerul Afacerilor Externe al României și la Arhivele Naționale ale României).

d) *Stadiul actual al cunoștințelor:* la acest moment, în pofida faptului că există un interes constant, de 25 de ani, pe tema relațiilor dintre România și Sfântul Scaun în perioada menționată, până la noi nimeni în istoriografia națională nu a despuiat fondul arhivistic pe tema în cauză, fond conservat la MAE italian. Tangențial, am mai publicat documente inedite pe această temă, care au surprins prin noutăți și estimăm că despuierea în continuare a materialului arhivistic conservat la MAE italian va oferi noi și noi perspective edificatoare asupra unui subiect încă fierbinte în istoriografia românească. Precizăm că la acest moment Arhivele Sfântului Scaun sunt consultabile doar până în 1939, în timp ce Arhivele MAE italian sunt declassificate până la sfârșitul anilor '50, așadar materialul documentar pe care ne bazăm cercetarea beneficiază de caracterul de inedit în proporție covârșitoare. Vor fi evidențiate conexiunile existente între persecuția credincioșilor și a personalului catolic și interese politice și economico-financiare ale României comuniste. Cercetarea va merge pe filiera deschisă de noi recent prin care ies tot mai mult în evidență fundamentele economice și meschinele interese financiare care au stat la baza raportării negative la personalul și ierarhia catolică din țara noastră.

e) *Scopul programului:* cercetarea întreprinsă de noi este destinată să clarifice cât mai pertinent un subiect dificil și sensibil din istoria României contemporane, care are repercusiuni până astăzi. În consecință, scopul activității noastre este de a prezenta cu acuratețe documentară toate fazele degenerării relației bilaterale România – Sfântul Scaun, așa cum rezultă din documentele inedite din arhivele cercetate. Reamintim că fondul documentar ce stă la baza reconstrucției noastre nu a fost accesat până în prezent în istoriografia națională.

f) *Materiale și metode de lucru:*

1. cercetări de arhivă, mai ales în Italia, dar și la București, în Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, pentru completarea bazei documentare pe care se sprijină în mare parte cercetarea. La Archivio Segreto Vaticano se va urmări investigarea unor documente declassificate selectiv din pontificatul lui Pius al XII-lea. Se va avea în vedere accesarea unor fonduri documentare private, conservate la fundații catolice, cu privire la memorialistica personalităților catolice care s-au aflat în România sau au avut relații cu România în acea perioadă
2. investigații bibliografice care să ofere punctele de reper în vederea transpunerii și încheșării materialului documentar în manieră restitativ-interpretativă.
3. studierea literaturii de specialitate din țară și din Italia.
4. despuierea presei cotidiene, hebdomadare și mensile pe tema dată, pentru evidențierea și coroborarea unor detalii menționate în documentele diplomatice și nerecenzate până în prezent în istoriografia problemei.

g) *Rezultate scontate:* elaborarea unei cercetări care să ofere o imagine amănunțită asupra relațiilor politice și culturale româno-vaticane la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial și în anii imediat postbelici (1944-47) și politico-diplomatice (1945, instaurarea guvernului Groza – 1950), accentul fiind pus pe balansarea negativă și dramatică de la un raport bilateral binevoitor și reciproc avantajos la cea mai crispată relație diplomatică pe care a angajat-o România bolșevică după cel de-Al Doilea Război Mondial.

h) *Valorificarea rezultatelor*: o cercetare sintetică de aprox. 150 pag.

i) *Colaborări în țară*: investigații la Arhivele Naționale ale României, Arhiva Ministerului Afacerilor Externe de la București, Biblioteca Centrală Universitară (București, Iași și Cluj-Napoca), Biblioteca Națională din București.

j) *Colaborări în străinătate*: pentru această cercetare se va colabora cu personalul diplomatic de la Archivio-Storico Diplomatico de la Farnesina și cu personalul de la Archivio Centrale dello Stato din Roma, unde se găsește fondul Președinției Consiliului de Miniștri al Italiei, informat la rându-i despre evenimentele din România. Se vor întreprinde investigații bibliografice pentru accesarea memorialisticii și a corespondenței edite din epocă, la Biblioteca Apostolica Vaticana, Biblioteca Națională Centrală din Roma și Florența, Biblioteca de Istorie Modernă și Contemporană Caetani, Biblioteca Institutului Pontifical Oriental din Roma și Biblioteca Universității Catolice “Sacro Cuore” din Milano.

k) *Bugetul solicitat pentru anul 2019*:

- un salariu C.Ș. I

l) *Alte subvenții de cercetare*:

- deplasări de documentare la Roma (la Biblioteca Apostolica Vaticana, Accademia di Romania și Biblioteca Nazionale Centrale, Biblioteca de Istorie Modernă și Contemporană Caetani, Biblioteca Institutului Pontifical Oriental din Roma, Arhivele Centrale ale Italiei și la Arhiva Istorico-Diplomatică a Ministerului Afacerilor Externe de la Roma – 2 săptămâni anual) și la Firenze (Biblioteca Nazionale Centrale – 1 săptămână)

Coordonator proiect
C.S. I dr. VERONICA TURCUȘ

PROIECTUL DE CERCETARE IV/8

a) *Denumirea*: **Raporturi ale ambasadurilor și miniștrilor italieni la București de la instaurarea regimului fascist italian până la regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej.**

b) *Realizarea*: dr. Veronica Turcuș, C.Ș. I

c) *Termen de realizare*: 3 ani (2019-2021). Pe parcursul anului 2019 vor fi realizate 50 p. de elaborat științific referitoare la activitatea inedită a ambasadorului Renato Bova Scoppa la București (1941-1945), în perioada Regimului Antonescu și imediat după aceea, fiind aduse la lumină circumstanțe și personaje asupra cărora nu existau informații până acum.

d) *Stadiul actual al cunoștințelor*: publicațiile anterioare prezentului proiect de cercetare – cu excepția noastră (un studiu cu referire la un proiect de expatriere a Regelui Mihai în Italia Meridională, intitulat *Limitele metodologice ale memorialisticii. Un raport diplomatic despre prezumtivul proiect al Regelui Mihai de plecare în Italia Meridională* și publicat în „Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu» din Cluj-Napoca”, tom LIV, 2015, p. 321-328) – s-au limitat doar la a cita celebra carte a lui Renato Bova Scoppa, *Colloqui con due dittatori*, care cuprinde un număr important, dar limitat, de rapoarte diplomatice, centrate, în general, pe figura lui Mihai Antonescu și, colateral, pe cea a "conducătorului" Ion Antonescu. Fundamentată pe izvoare diplomatice inedite, cercetarea dorește să aducă la lumină evidențe ale inserării lui Renato Bova Scoppa în țesutul politic românesc, atât anterior cât și posterior momentului 23 august 1944. Relaționarea lui Bova Scoppa în mediul politic românesc este plurivalentă și precum un diplomat de carieră de foarte bună factură, ambasadorul italian frecventează atât ambianța establishment-ului instituțional, cât și opoziția, nefiind întâmplătoare astfel relația pe care o stabilește acesta cu Lucrețiu Pătrășcanu, spre exemplu.

e) *Scopul programului*: scopul acestei cercetări este de a evidenția că izvoarele diplomatice cu referire la cel de-Al Doilea Război Mondial și perioada de după nu au fost încă suficient exploatate și că există încă mărturii inedite relative atât la actul de la 23 august 1944, cât și la instaurarea progresivă a regimului comunist.

f) *Metode și materiale de lucru*: pentru anul 2019 se prevede o investigație de documentare bibliografico-arhivistică destinată reliefării relațiilor politico-militare româno-italiene anterior lui 23 august 1944 și posterior aceluiași act istoric. Există, spre exemplu, surse documentare deloc utilizate cu privire la situația inedită a două reprezentanțe diplomatice italiene la București: una a Regatului Italian și cea a Republicii de la Salò.

g) *Rezultate scontate*: pentru anul 2019 se prevede realizarea unei cercetări de 50 de pag. privitoare la rapoartele diplomatice inedite înaintate de Renato Bova Scoppa către conducerea Ministerului de Externe Italian.

h) *Valorificarea rezultatelor*: o lucrare de aprox. 150 pag. la finalizarea cercetării.

i) *Colaborări în țară*: investigații la Arhivele Naționale ale României, Biblioteca Națională a României (București), Biblioteca Academiei Române (București și Cluj-Napoca), Biblioteca Centrală Universitară (București, Iași și Cluj-Napoca).

j) *Colaborări în străinătate*: investigații la Arhivele Centrale ale Italiei de la Roma, la Biblioteca Națională Centrală din Roma, Biblioteca Apostolica Vaticană, Biblioteca de Istorie Modernă și Contemporană Caetani, Biblioteca pentru Studii Meridionale G. Fortunato, Biblioteca Fundației Marco Besso, din capitala Italiei, la Biblioteca Nazionale Centrale din Florența și la Biblioteca Universității Catolice “Sacro Cuore” din Milano.

k) *Bugetul solicitat pentru anul 2019*

- un salariu C.Ș. I

- cheltuieli de deplasare și cazare la arhive din țară (București)

l) *Alte subvenții de cercetare*:

- deplasări de documentare la Roma (la Accademia di Romania, Biblioteca Nazionale Centrale, Biblioteca de Istorie Modernă și Contemporană Caetani, Biblioteca pentru Studii

Meridionale G. Fortunato, Biblioteca Fundației Marco Besso și Biblioteca Apostolica Vaticana, Arhivele Centrale ale Italiei de la Roma – 2 săptămâni anual) și la Firenze (Biblioteca Nazionale Centrale – 2 săptămâni).

Coordonator proiect
C.S. I dr. VERONICA TURCUȘ

PROIECT DE CERCETARE IV/9

- a.) Denumirea: **Tineret și etosul dezvoltării: Exemple românești dintr-o perspectivă internațională (1960-1980)**
- b.) *Colectivul de cercetare*: CS III Mara Mărginean
- c.) *Perioada de realizare*: 1 ianuarie 2019 – 31 decembrie 2020.
- d.) *Termen de realizare*: 31 decembrie 2020 – cca 100 pag. În anul **2019** se vor derula cercetări în arhive naționale și biblioteci. Se vor redacta 40 de pagini.
- e.) *Stadiul actual al cunoașterii*: Recenta turnură globală în istoriografie a deschis un amplu spațiu de interogație ce permite analiza comparativă a transformărilor economice și sociale survenite în diferite părți ale lumii prin evidențierea cooperării inter/trans-naționale, a circulației cunoașterii, a întrepătrunderilor și a schimburilor de modele culturale și științifice, precum și a potențialului impact al acestor constructe intelectuale asupra evoluției interne a statelor-națiuni. Totuși, în ciuda interesului crescând al mediului academic internațional pentru istoria globală, cercetările despre dinamica socioeconomică a României dintr-o perspectivă inter/trans-națională sunt, până la momentul de față, foarte puține. Ca atare, articularea unei agende de cercetare în această cheie poate avea un potențial important atâta timp cât pentru țări precum România, aflate la (semi)periferia piețelor globale de capital, un astfel de model istoriografic permite o lectură mai nuanțată a realităților sociale și economice nu doar dintr-o perspectivă de scală – global, regional, național și local – ci și prin prisma evoluțiilor sistemice pe termen lung.
- f.) *Scopul programului*: Analizarea problematicii dezvoltării [*development*], ce a ocupat un loc central pe agenda publică internațională în intervalul 1960-1980, din perspectiva schimburilor generaționale. Mobilizând material arhivistic și angajând modelele teoretice constructiviste din relațiile internaționale, proiectul își propune să identifice practicile diferiților actori statali și non-statali (comisii și organisme ale Națiunilor Unite, organizații non-guvernamentale, centre de cercetare, think tank-uri, experți independenți etc) ca parte a unui demers internațional complicat de negociere a sensurilor și implicațiilor sociale ale dezvoltării. Prin focalizarea pe „tineri” proiectul urmărește să analizeze în ce măsură într-un stat socialist precum România chestiuni centrale pentru retorica dezvoltării precum *muncă, stat social, feminism, cultură de masă, managementul resurselor umane* etc., au căpătat forme specifice.
- g.) *Materiale și metode de lucru*: Documente de arhivă (fondurile Arhivei Ministerului Afacerilor Externe și a Arhivelor Naționale ale României, arhive externe), sinteze și materiale ale Națiunilor Unite și a diferitelor organisme internaționale, literatura secundară publicată în România și în străinătate.
- h.) *Rezultate scontate*: Evidențierea dezvoltării din perspectivă generațională
- i.) *Valorificarea rezultatelor*: Publicarea unor studii în reviste de specialitate și în volume colective la edituri din țară și străinătate.
- j.) *Colaborări în țară*: MAE, ANIC
- k.) *Colaborări în străinătate*: CEU-OSA
- l.) *Bugetul solicitat pentru anul 2019*: un salariu CS III jumătate de normă

Coordonator proiect
CS III MARA MĂRGINEAN

PROGRAM DE CERCETARE VI

A) Denumirea: **ROMÂNIA ÎN RELAȚIILE INTERNAȚIONALE ȘI INTEGRAREA ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ**

B) Coordonator: C.S.I Dr. Vașile Puscas

PROIECTUL DE CERCETARE VI/4

a) *Denumirea: Romania și sistemul de la Versailles*

b) *Colectivul de cercetare:* C. S. I Dr. Vasile Puscas, CSIII ½ n. Mara Mărginean.

c) *Termen de realizare:* 2018-2020 => În anii 2018-2020: documentare și redactare; în fiecare an vor fi acumulate documente și bibliografie + redactare cca. 50 pag. studiu; finalizarea proiectului de cercetare se va realiza în anul 2020 prin publicarea unui volum de studii/interpretări istoriografice (cca. 200 pag.).

d) *Stadiul actual al cunoașterii temei-* În general, scrierile și narațiunea istoriografică despre “sistemul de la Versailles” înregistrează o abordare preponderent traditionalistă, referindu-se la Conferința de pace de la Paris (1919-1920) și politicile externe ale statelor europene și extra-europene, prin raportare la tratatele de pace, în perioada dintre cele două războaie mondiale. Cel mai adesea a fost prelungită formula și interpretarea echilibrului de putere (în și ca sistem) și cea a relațiilor Marilor Puteri ca actori determinanți ai interacțiunilor internaționale. Dintr-o astfel de perspectivă istorică s-a afirmat frecvent că “sistemul de la Versailles” a dus la izbucnirea celui de-Al Doilea Război Mondial. În perioada Războiului Rece nu s-a detaliat subiectul ca “sistem”, întrucât s-a impus formula bipolarismului. După terminarea Războiului Rece s-a sperat în crearea unui sistem internațional nou, desprins de formula bipolară, dar și de cea “Versailles/a”, iar istoriografia a explorat istoria evoluției sistemului internațional din antichitate până la epoca ultracontemporană, context în care “sistemul de la Versailles” a fost doar o etapă evolutivă “de la pace la război”. În ultimii ani a fost evocat “sistemul de la Versailles” ca motiv al menținerii sau dispariției statului-națiune ca actor principal al interacțiunilor procesului de globalizare.

Istoriografia românească a avut o abordare exclusiv traditionalistă a istoriei “sistemului de la Versailles”, preferând o expunere a relațiilor statului român cu alte state, cu organizații regionale sau internaționale, lipsind aproape total înscrierea în sistemul internațional (acesta ca entitate acțională în sine). Fără referințe sistematice au generat doar tentativele de explicare a gândirii și politicii externe dirijate de Nicolae Titulescu, dar și acestea pornind de la local și pentru local, chiar dacă sintagma titulesciană era “de la național, prin regional, la internațional”. În ultimele două decenii istoriografia noastră chiar a evitat subiectul, inclusiv din perspectiva politicii externe, încercând să-i găsească înlocuiri cu tematica aderării la Uniunea Europeană și NATO, dar fără o încărcătură doctrinară de sistem.

e) *Scopul proiectului de cercetare-* O încercare de reconstituire istoriografică a modului cum România s-a raportat la sistemul de la Versailles înseamnă să deslușim locul și poziționarea acestei țări în reconfigurările succesive ale sistemului internațional, după Primul Război Mondial. Aceasta va presupune o analiză a interacțiunii României cu alți actori statali, dar vor fi luate în considerare și relațiile cu dinamica sistemului internațional, acesta fiind văzut ca un actor în sine al Relațiilor Internaționale din sec. al 20-lea.

f) *Materiale și metode de cercetare* – în primul rând vor fi valorificate interpretativ colecțiile de documente referitoare la evoluția sistemului internațional publicate de diferite state/guverne (inclusiv România) și instituții internaționale. Datorită Internetului vor fi accesate și documente arhivistice inedite. Totodată, vor fi consultate colecții de periodice, surse memorialistice și jurnalistice. Întrucât va fi un demers istoriografic interpretativ și analitic, vor fi reținute principalele produse istoriografice și analitice editate de autori individuali și instituționali din întreaga lume. Pentru a ne feri de eventuale asocieri cu interpretările politice și doctrinare, se va face apel la factualitatea istorică verificată și empiricismul validat analitic. Firește că vor fi utilizate intens sursele documentare și istoriografice românești.

g) *Rezultate scontate* – Istoriografia noastră nu a mai abordat astfel subiectul anunțat, astfel ca se va propune familiarizarea mediului istoriografic de la noi, a celui politic și a iubitorilor de lecturi istorice cu necesitatea raportării permanente a tuturor manifestărilor sociale locale și regionale la sistemul internațional și la procesele globalizării. Asadar, urmăm nu doar informarea ci și educarea socio-istorică a cetățenilor și factorilor decidenți de la noi. Nu în ultimul rând, sperăm într-o mai vizibilă racordare a scrisului istoriografic din România la cel european și universal, la constientizarea faptului că trăim cotidian în universal, nu doar local/national.

h) *Valorificarea rezultatelor cercetării*: Intenția noastră este să trimitem publicațiilor de specialitate și de popularizare socială studii, articole, eseuri cuprinzând diferite aspecte tematice ale subiectului menționat. La finalul perioadei de cercetare dorim să alcațuim un volum de interpretare și analiză istoriografică. și nu excludem valorificarea prin participarea cu prezentări la diferite conferințe și evenimente publice, în România și străinătate, precum și oferirea de consultanță factorilor decidenți locali și europeni ref. la procesul decizional local și internațional.

i) *Colaborări în țară și străinătate* – Întrucât vom consulta principalele biblioteci din Cluj-Napoca și din țară (BCU, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Națională, Biblioteca Institutului Diplomatic etc.) , va trebui să realizăm câteva deplasări și schimburi interbibliotecare. Dacă va fi posibil vom aplica pentru susținerea muncii de cercetare arhivistică și documentare în câteva capitale europene și în SUA. În mod sigur vom colabora cu câteva centre de analiză a politicilor internaționale din Europa, SUA, Asia.

j) *Buget solicitat*-în cei trei ani de cercetare pentru proiect-2018, 2019, 2020:

-un salariu pentru C. S. I

-cheltuieli deplasare în țară (București) și străinătate (Paris, Berlin, Londra, Washington, DC, Moscova) .

Coordonator proiect:
C. S. I Dr. Vasile Puscas

DEPARTAMENTUL CERCETĂRI SOCIO-UMANE

PROGRAM DE CERCETARE VII

a) *Denumire:* **ASPECTE PARTICULARE ALE DINAMICII LEGĂTURII DINTRE REGLAREA EMOȚIONALĂ, PROCESELE DE RAȚIONAMENT ȘI RELAȚIILE INTERPERSONALE.**

b) *Coordonator:* CS II dr. Lucia Faiciuc.

c) *Termen de realizare:* 1 ianuarie 2016 - 31 decembrie 2019

d) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:*

Până nu cu mult timp în urmă, reglarea emoțională, procesele de raționament și relațiile interpersonale au reprezentat domenii independente de studiu, între care nu au existat prea multe intersecții și schimburi de informații. Primii pași în direcția studiului lor integrat au fost făcuți într-un mod mai pregnant de-abia în ultimul deceniu. Acest mod de abordare se înscrie și într-o tendință relativ recentă de a modela dinamic personalitatea umană (Richardson, Dale & Marsh, 2014; Vallacher, Read & Nowak, 2002). Într-un astfel de context mai larg, se cere o cercetare mai sistematică a legăturilor dintre diferitele aspecte și procese ale sistemului psihic în dinamicitatea lor, caracterizată printr-o cauzalitate circulară. Pentru acest program de cercetare integrată au fost selectate reglarea emoțională, procesele de raționament și relațiile interpersonale, din mai multe motive. Un prim motiv este acela că ele sunt aspecte esențiale și reprezentative pentru cele trei mari componente ale sistemului psihic în structurarea sa clasică: afectivă, cognitivă și comportamentală. Un al doilea motiv, strâns legat de primul, ar fi acela că pentru multe dintre domeniile aplicative ale psihologiei (cum ar fi cel educațional, clinic, organizațional), reglarea emoțională, procesele de raționament și modul de relaționare personală sunt chestiuni pe care le au în vedere în mod frecvent în rezolvarea problemelor practice cu care se confruntă. Un al treilea motiv este acela că cercetările privind reglarea emoțională au început să capete amploare în ultimii ani, fiind un domeniu de investigație de mare actualitate. Pe de altă parte, studiile proceselor de raționament au cel mai mare grad de decuplaj de restul domeniilor de cercetare din psihologie, fiind și într-un stadiu de relativ impas, ceea ce indică un potențial de a beneficia cel mai mult de pe urma unei investigații integrate. Un alt motiv este cel al experienței anterioare a colectivului de cercetare în ce privește cercetarea în cele trei domenii mai sus menționate. Mai exact, temele de cercetare anterioare au fost orientate spre probleme ale psihologiei sociale, cognitive și educaționale care au avut legătură cu cele trei domenii. Un ultim motiv ar fi acela al bazei teoretice existente referitoare la studiul interrelaționat al acestor domenii, care sugerează direcții de cercetare promițătoare.

În ceea ce privește legătura dinamică dintre reglarea emoțională și relațiile personale, un început a fost făcut prin cercetările care au evidențiat legătura dintre stilurile de atașament formate în cadrul relațiilor interpersonale din primii ani de viață și strategiile de reglare cognitivă a emoțiilor (de exemplu, Cooper, Shaver, & Collins, 1998; Moutsiana et al., 2014).

Legătura dinamică a proceselor de raționament și a relațiilor interpersonale a fost investigată într-un mod incipient mai ales prin prisma legăturii dintre schemele pragmatice de raționament formate în cadrul relațiilor interpersonale și performanța la probe de raționament formal. Până acum, studii în acest sens s-au realizat doar pentru raționamentul ipotetico-deductiv (Cheng & Holyoak, 1985) și pentru cel silogistic (Faiciuc, 2008), dar este nevoie de o cercetare mult mai elaborată și sistematică. Într-un articol realizat de Jacobsen, Edelstein și Hofmann (1994), este indicată o altă direcție de investigare, cea referitoare la rolul stilurilor de atașament în copilăria mică în ceea ce privește abilitatea de a raționa deductiv.

Relația dintre procesele de raționament și reglare emoțională, după datele disponibile, nu a fost investigată empiric în mod direct, dar se întrevide posibilitatea unei astfel de legături dacă

se are în vedere faptul că o parte din strategiile de reglare emoțională sunt de tip cognitiv și ar putea fi influențate de particularitățile individuale în desfășurarea proceselor de raționament. Reglarea emoțională ar putea fi privită ca fiind o problemă pentru care sunt mobilizate resurse cognitive similare celor mobilizate pentru orice altă problemă, iar aceste resurse implică și procesele de raționament. La rândul lor, procesele de raționament pot fi influențate de strategiile de reglare emoțională folosite, acestea putând să joace un rol în apariția erorilor și biasărilor din gândire. Puținele date de până acum obținute în acest sens s-au referit doar la influența stărilor emoționale asupra gândirii logice (de exemplu, Blanchette & Campbell, 2012; Blanchette, Richards, Melnyk & Lavda, 2007), dar nu și la cea a strategiilor de reglare emoțională.

Prin urmare, date fiind cele de mai sus, noul program de cercetare își propune să abordeze teoretic și empiric aspecte particulare mai puțin explorate ale legăturilor dintre cele trei domenii de studiu menționate mai sus, ținând cont și de deosebita lor relevanță pragmatică. Grupele de vârstă avute în vedere în cadrul acestui program de cercetare vor fi predominant cele din perioada adultă tânără, datorită accesibilității mai mari a acestei categorii de subiecți.

e) *Scopul programului:*

- Studiul unor aspecte particulare ale legăturii reciproce dintre modul de relaționare interpersonală și procesele de raționament;
- Studiul unor aspecte particulare ale legăturii reciproce dintre modul de relaționare interpersonală și procesele de reglare emoțională;
- Studiul unor aspecte particulare ale legăturii reciproce dintre procesele de raționament și cele de reglare emoțională.

f) *Rezultate scontate:*

- Studii și articole referitoare la rezultatele obținute în cercetare.
- Instrumente (chestionare și probe cu sarcini test) pentru investigarea diverșilor factori avuți în vedere din cele trei domenii cercetate în mod integrat.

g) *Modul de valorificare a rezultatelor cercetării:*

- Articole publicate în volume colective și în reviste de specialitate;
- Comunicări la manifestări științifice naționale și, eventual, internaționale;
- Elaborarea de rapoarte de cercetare/studii de sinteză;
- Baze de date în format electronic cu acces public;
- Work-shopuri, expuneri, dezbateri, mese rotunde pe teme referitoare la problema cercetată.

h) *Durata: 3 ani (2016-2019).*

i) *Proiecte de cercetare propuse în acest program:*

- VII/1: *Strategii de reglare emoțională asociate gândirii critice și comportamentului antisocial (2018-2019)*
- VII/2: *Instrumente de evaluare psihologică pentru cercetarea reglării emoționale (2016-2019)*

Coordonator,
CS II dr. Lucia Faiciuc

PROIECT DE CERCETARE VII/1

Denumire:

Strategii de reglare emoțională asociate gândirii critice și comportamentului antisocial

Colectivul de cercetare:

CS II Lucia Faiciuc (coordonator), CS III Marius Florea, AC Raluca Szekely-Copîndean

Termen de realizare: 1 ianuarie 2018 - 31 decembrie 2019.

Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv

Investigarea strategiilor de reglare emoțională a intrat în atenția cercetătorilor relativ recent, studiile de până acum nereușind încă să elucideze factorii determinanți în elaborarea și alegerea lor în diverse contexte particulare și relația pe care o au cu alte aspecte ale funcționării psihice, cum este acela al abilităților cognitive sau al comportamentului social.

În ceea ce privește relația reglării emoționale cu procesele cognitive superioare, în speță cele ale raționamentului, pentru că rezultatele proiectului de cercetare VII/1 din 2017 cu privire la legătura dintre strategiile de reglare emoțională și performanța în raționamentul deductiv silogistic au sugerat că o astfel de relație este una complexă și care prezintă un grad mai redus de stabilitate, în sensul că resursele cognitive implicate de sarcini de raționament deductiv nu au fost asociate semnificativ în mod consecvent preferinței pentru anumite strategii de reglare emoțională, în proiectul propus se va urmări în ce măsură diverse strategii de reglare emoțională sunt asociate în mod consecvent cu procese de raționament mai complexe, ca cele implicate de gândirea critică și dacă legătura dintre reglarea emoțională și resursele cognitive deductive este mediată de alte variabile, cum sunt cele legate de motivația de a utiliza aceste resurse (utilizarea lor conducând la gândirea critică), mediere care ar explica inconstanța asocierii lor directe. Investigarea literaturii de specialitate accesibile a indicat absența unor studii care să investigheze direct relația dintre reglarea emoțională și gândirea critică. Analiza unei astfel de relații ar fi însă importantă, având în vedere că reglarea emoțională și gândirea critică sunt deopotrivă deziderate ale dezvoltării personale și ale programelor educative și că între ele este de așteptat o legătură de potențare reciprocă sau una care să își aibă originea în influența unor factori comuni, care ar trebui identificați. În particular, este de anticipat că preferința pentru strategiile de reglare emoțională care presupun o restructurare cognitivă, o reevaluare, ar putea fi asociată, printr-o legătură reciprocă, unui nivel mai ridicat al gândirii critice. De asemenea, succesul în reglarea emoțională ar putea favoriza gândirea critică, iar un nivel mai ridicat al gândirii critice ar putea facilita reglarea emoțională. Particularitățile individuale în ceea ce privește legătura dintre reglarea emoțională, gândirea critică și relaționarea interpersonală ar putea avea relevanță și pentru explicarea distorsiunilor raționamentului social, cu precădere al celui care apare în contextul judecăților și dilemelor morale.

Analizând reglarea emoțională din perspectiva relaționării interpersonale, pe baza datelor din literatura de specialitate s-a constatat că strategiile de reglare emoțională ar putea fi îndeosebi relevante ca factori explicativi pentru comportamentul antisocial.

Cercetările în această privință sunt într-un stadiu incipient (a se vedea Cavanagh, Quinn, Duncan, Graham & Balbuena, 2017; Benita, Levkovitz & Roth, 2017; Blair, Denham, Kochanoff & Whipple, 2004; Garofalo, Holden, Zeigler Hill & Velotti, 2016; Lansing, Plante, Golshan, Fennema-Notestine & Thuret, 2017; Nentjes, Bernstein, Meijer, Arntz & Wiers, 2016; Perry, Calkins, Dollar, Keane & Shanahan, 2017; Röhl, Koglin & Petermann, 2012; Trentacosta & Shaw, 2009), neexistând studii care să analizeze într-un mod mai sistematic asocierea diverselor tipuri de strategii de reglare emoțională menționate în literatura psihologică cu diverse forme ale comportamentului antisocial. Proiectul de cercetare își propune să constituie o contribuție în această direcție, anticipând că unele strategii disfuncționale de reglare a emoțiilor (în special a emoțiilor negative) ar putea fi asociate tendințelor spre un comportament antisocial.

Experiența anterioară

Membrii colectivului au lucrat anterior și au obținut rezultate în domeniile de cercetare care au relevanță pentru obiectivele specifice ale proiectului (psihologie socială, psihologia emoțiilor și, respectiv, psihologia raționamentului deductiv).

Scopul proiectului

- Studiul unor aspecte particulare ale legăturii reciproce dintre modul de reglare emoțională și procesele complexe de raționament implicate de gândirea critică;
- Continuarea studiului unor aspecte particulare ale legăturii reciproce dintre modul de relaționare interpersonală și procesele de reglare emoțională;
- Studiul legăturii dintre unele particularitățile individuale în reglarea emoțională exprimate la nivelul trăsăturilor de personalitate și distorsiunile raționamentului social.

Ca obiective subordonate scopului și care urmează a fi realizate în anul 2019:

- Studiul particularităților de personalitate (agresivitate, ostilitate, manifestată fizic și/sau verbal, anxietate, dezechilibru emoțional) și strategii ale reglării emoționale la infractorii instituționalizați (Marius Florea);
- Evidențierea unor aspecte ale legăturii complexe dintre scopurile și strategiile reglării emoționale, meta-emoții și gândirea critică (Lucia Faiciuc);
- Evidențierea rolului emoției și atitudinilor interpersonale în distorsiunile de raționament social (Raluca Szekely-Copîndean);
- Analiza rolului trăsăturilor de personalitate în raționamentul social (Raluca Szekely-Copîndean).

Materiale și metode de lucru:

- Consultarea unor lucrări de specialitate;
- Elaborarea unei baze de date documentare;
- Construirea unor instrumente psihometrice, sarcini experimentale și sarcini test;
- Administrarea instrumentelor de lucru;
- Cercetări experimentale și corelaționale.

Rezultate scontate:

- Studii și articole referitoare la rezultatele obținute în cercetare
- Instrumente (chestionare și probe cu sarcini, teste).

Valorificarea rezultatelor:

- Articole publicate în volume colective și în reviste de specialitate (5 titluri).
- Comunicări la manifestări științifice naționale și, eventual, internaționale (5 titluri).

Colaboratori în țară: profesori, psihologi și pedagogi din unitățile școlare clujene și alte localități.

Colaboratori în străinătate: Nu.

Bugetul solicitat pentru 2019:

- Salarii pentru un post de CSII, unul de CS III și unul de AC
- Cheltuieli de deplasare la unitățile școlare din zonă și la manifestări științifice interne și externe.
- Cheltuieli materiale și servicii.
- Cheltuieli de regie și investiții.
- Cheltuieli neprevăzute.

Alte subvenții de cercetare:

- Încercare de a obține granturi.

Coordonator proiect,
CS II dr. Lucia Faiciuc

Bibliografie

- Benita, M., Levkovitz, T., & Roth, G. (2017). Integrative emotion regulation predicts adolescents' prosocial behavior through the mediation of empathy. *Learning and Instruction, 50*, 14-20.
- Blair, K. A., Denham, S. A., Kochanoff, A., & Whipple, B. (2004). Playing it cool: Temperament, emotion regulation, and social behavior in preschoolers. *Journal of school psychology, 42*(6), 419-443.
- Cavanagh, M., Quinn, D., Duncan, D., Graham, T., & Balbuena, L. (2017). Oppositional defiant disorder is better conceptualized as a disorder of emotional regulation. *Journal of attention disorders, 21*(5), 381-389.
- Garofalo, C., Holden, C. J., Zeigler Hill, V., & Velotti, P. (2016). Understanding the connection between self-esteem and aggression: The mediating role of emotion dysregulation. *Aggressive behavior, 42*(1), 3-15.
- Lansing, A. E., Plante, W. Y., Golshan, S., Fennema-Notestine, C., & Thuret, S. (2017). Emotion regulation mediates the relationship between verbal learning and internalizing, trauma-related and externalizing symptoms among early-onset, persistently delinquent adolescents. *Learning and Individual Differences, în curs de publicare.*

- Nentjes, L., Bernstein, D. P., Meijer, E., Arntz, A., & Wiers, R. W. (2016). The mask of sanity: facial expressive, self-reported, and physiological consequences of emotion regulation in psychopathic offenders. *Journal of personality disorders, 30*(6), 828-838.
- Perry, N. B., Calkins, S. D., Dollar, J. M., Keane, S. P., & Shanahan, L. (2017). Self-regulation as a predictor of patterns of change in externalizing behaviors from infancy to adolescence. *Development and psychopathology, 1-14*.
- Röll, J., Koglin, U., & Petermann, F. (2012). Emotion regulation and childhood aggression: Longitudinal associations. *Child Psychiatry & Human Development, 43*(6), 909-923.
- Trentacosta, C. J., & Shaw, D. S. (2009). Emotional self-regulation, peer rejection, and antisocial behavior: Developmental associations from early childhood to early adolescence. *Journal of applied developmental psychology, 30*(3), 356-365.

PROIECT DE CERCETARE VII/2

Denumire:

Instrumente de evaluare psihologică pentru cercetarea reglării emoționale

Colectiv de cercetare:

CS I dr. Monica Albu

Termen de realizare: 1 ianuarie 2016 - 31 decembrie 2019

Scopul proiectului: Construirea unor instrumente de evaluare psihologică a emoțiilor și/sau a reglării emoționale, care să poată fi utilizate în cercetarea relațiilor dintre reglarea emoțională, procesele de raționament și relațiile interpersonale.

Obiective subordonate scopului, care urmează a fi realizate în anul 2019:

- Scrierea unui text în care să fie prezentate detaliat metodele statistice avansate utilizate mai frecvent la construirea testelor psihologice. Acesta va fi inclus în cartea despre metodele de construire a testelor psihologice, realizată parțial (fără partea referitoare la metodele statistice) în anul 2018, în cadrul proiectului de cercetare VII/2: *Instrumente de evaluare psihologică pentru cercetarea reglării emoționale*.

Valorificarea rezultatelor (în anul 2019):

- 2 articole, 2 comunicări științifice și un raport de cercetare (60 de pagini).

Buget solicitat pentru 2019:

- salariu pentru un post de CSI.

Coordonator,
CS I dr. Monica Albu

PROGRAMUL DE CERCETARE VIII

a) *Denumire:*

ÎNTRU OGLINZILE SOCIALULUI: PERFORMATIVITĂȚI ALE SOCIA(BI)LITĂȚII

b) *Coordonator:* CS II dr. Silviu G. Totelecan

c) *Termen de realizare:* 1 ianuarie 2016– 31 decembrie 2021

d) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:*

Odată cu apariția mijloacelor de comunicare în masă și diversificarea instituționalizată a producției culturale, cu constituirea societății în sensul modern al cuvântului, fragmentarea comunității și (re)constituirea de entități socio-spațiale devine din ce în ce mai posibilă. Existența preconstituită deopotrivă a unei societăți agregate ca atare (spre deosebire de comunitățile mici și dispartate) și a mijloacelor de comunicare de masă, prin care aceasta ia cunoștință de ea însăși, supradetermină ipostazele în care noile câmpuri empirico-fenomenale de ordin socio-cultural prind viață și se fac „vizibile” deopotrivă pentru segmentele/grupurile sociale care le corespund, cât și „în sine”. Este vorba deci de o vizibilitate epistemică, prin care ele devin susceptibile de a fi interogate, conceptualizate și studiate de către cercetătorul în științele sociale, în diverse maniere, potrivit arealului epistemic-teoretic și arsenalului metodologic de care acesta dispune. Prin acest program propunem inițierea unor cercetări care să surprindă și entitățile socio-culturale, deloc atipice pentru dinamicile contemporane ale realității sociale, a acelor fragmente de societate mai mult sau mai puțin ancorată spațial, cu grade mai mici sau mai mari de perenitate, cu un contur mai mult sau mai puțin difuz și care presupune, deci, construirea unui ansamblu conceptual ce iese din canoanele sociologiei clasice – obișnuită cu structuri și categorii sociale stabile și solide. În consecință, astfel de entități dinamice și/sau fluide pot fi cel mai bine abordate din perspectiva caracterului eminamente performativ al manifestărilor lor.

e) *Scopul programului:*

Programul își propune ca scop central al investigațiilor surprinderea, descrierea și analiza diverselor figuri/configurații ale instituirii socialului/socia(bi)lității contemporane. Acestea se vor desfășura pe trei paliere, după cum urmează: dezvoltarea cadrului epistemic-teoretic în care vor fi aprofundate conceptele cheie ale cercetărilor (prezentate în cele cinci proiecte din cadrul programului); interogarea, analiza și descrierea (cantitativă și calitativă) a diverselor câmpuri/entități empirico-fenomenale relevante pentru cercetare; recalibrări teoretice și sinteze prin prisma raportului teoretic-empiric decelat în fazele anterioare ale activităților de cercetare.

f) *Rezultate scontate:*

- identificarea câtorva entități/segmentări socio-culturale relevante pentru specificitățile socia(bi)lității contemporane – studii de caz;
- explicitarea funcționării și a dinamicilor performative prin care se constituie și se manifestă obiectele socio-epistemice ale investigațiilor realizate prin proiectele programului;

- evidențierea și exploatarea beneficiilor teoretice ale perspectivelor epistemico-metodologice ale cercetării.

g) *Modul de valorificare a rezultatelor cercetării:*

- publicarea de studii/articole în reviste/volume de specialitate;
- susținerea de comunicări științifice la manifestări naționale și internaționale;
- organizarea de mese rotunde pe problematica programului de cercetare;
- constituirea de secțiuni științifice/paneluri în cadrul unor congrese, conferințe etc.;
- alte intervenții în spațiul public și/sau academic.

h) *Proiecte de cercetare propuse în acest program:*

- VIII/1: (2016–2021). *Scene, (auto)înscenări și metanarațiuni ale socialului*. Colectivul de cercetare: CS II dr. Silviu G. Totelecan (coordonator), CS III dr. Adrian T. Sîrbu.
- VIII/2: (2016–2019) *Descrierea claselor sociale din România. Cazul experților în științe sociale* Colectivul de cercetare: CS dr. Cristian I. Pop.
- VIII/3: (2018–2019). *Impactul oralității în procesul de unificare legislativă în România post Marea Uire*. Colectivul de cercetare: CS drd. Narcisa Cozea
- VIII/4: (2018-2019). *Învățământul în limba maghiară din România, 1948-1989. Între date statistice și memorie socială* .Colectivul de cercetare: CS III drd. Salánki Zoltán
- VIII/5: (2018-2019). *Reflectarea Centenarului Marii Uniri în mass-media: structurarea „agendei publice”* Colectivul de cercetare: .CS III dr. Marius Bența

Coordonator,
CS II dr. Silviu G. Totelecan

PROIECT DE CERCETARE VIII/1

a) *Denumire: Scene, (auto)înscenări și metanarațiuni ale socialului*

b) *Colectiv de cercetare: CS II dr. Silviu G. Totelecan (coord.), CS III dr. Adrian T. Sîrbu*

c) *Termen de realizare: 31 decembrie 2021*

d) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:*

Considerarea socialului și a socialității relevă dualitatea trăsăturilor după care se constituie și funcționează, pe dimensiuni static-structurale, respectiv pe cele dinamic-performative. Aptitudinea socialului de a se structura implică, în același timp, desigur, și capacitatea sa de a se destructura și reconstitui. Ceea ce pare a fi inedit, din punct de vedere socio-istoric, în reconstituirile sale e ingredientul „prostetic”, dar absolut constitutiv – după logica unui supliment-complement („supplément”) –, al automedierii sale, inclusiv după interfețe tehnic-comunicative (așadar, în egală măsură, tehnosociale), devenite necesare pentru materializarea (in-corporarea) (neo)fenomenalizărilor sale. De exemplu, procesele transformative prin care trece societatea românească după 1989 vizează, deopotrivă, interacțiunea dintre determinanții locali și globali/macro-sociali, angajarea de diverse metanarațiuni (e.g., capitalist-neoliberal, social-democrate, consumeriste, ecologiste, post-naționale, securitare etc.), dar și așa-zisa „dialectică” real-ciberreal (analog-digital, predigital-postdigital etc.) rezultată din noile moduri și mijloace ale comunicării sociale și mediatice. De la discursuri și circulația lor până la decupajele reprezentationale ale vieții cotidiene ce ni se perindă zilnic „prin fața ochilor” (ele însele puternic încadrate, supradeterminate de „curenții” metanarativi sub care se prezintă astăzi noile versiuni de *sensus communis* telematizat), precum și în variatele situații/dispozitive de comunicare socială ce ne solicită și interpelează, cercetătorul se confruntă cu serii largi de obiecte socio-epistemice care creează agregări sociale ale căror constituenți ocupă diverse poziții, de multe ori instabile și interșanjabile, pe axele actor-spectator(/public), flâneur-connaisseur sau, în genere, agent-pacient. Expunerea cercetătorului din științele sociale (ca și a oricui din societate) la mesajele vehiculate pe scenele comunicării/interacțiunii sociale, expunere amplificată de condiționările socio-pragmatice ale producției contemporane de cunoaștere științifică, și care ar trebui să-l facă mai atent la reprezentările sociale vehiculate de proprii subiecți (inclusiv ale sale, ca actor, respectiv participant social), reclamă angajarea decisă în înnoirea îndrăzneată a arsenalului teoretico-metodologic capabil să surprindă în mod adecvat procesele de recursivitate autoreflexivă („(auto)înscenare”) ce fenomenalizează, „de la sine”, socialul.

Cercetătorii din acest proiect se raportează (dialogic și/sau critic) la perspective paradigmatică întâlnite la autori precum: Schütz (1967), Bourdieu (1989), Bauman (2000), Castells (2005), Baudrillard (1987), Derrida (1994), Debord (2004), Appadurai (1996). Antecedentele prezentului proiect se regăsesc în comunicări, publicații și organizarea de panouri/mese rotunde realizate de cei doi membri ai echipei de cercetare: *The Disempowerment of Social Science Today* (Sîrbu & Totelecan, 2013), *The Social Relations between Social Atomization and Communicative Inflation* (Sîrbu, 2015), *Assessing the rule of social relations* (Totelecan & Sîrbu, 2015), *Eating Out: (Re)searching the Labs of Socia(bi)lity* (Totelecan, 2015), *Socio-spațialități (re)modelate de publicuri imaginate* (Totelecan, 2015), *Artistically (re)designed and socially (re)constructed “we”* (Totelecan, 2015), *Producție și capitalizări în comunitățile artei*

(Sîrbu & Totelecan, 2015), Social (in)visibility through www-glasses (Sîrbu & Totelecan, 2016), Inducted (neo-)minorities within the mainstream maelstrom (Totelecan & Sîrbu, 2016), Mondializare, telematica, piață. Interfețe și ficțiuni sociale (Sîrbu & Totelecan, 2016), Turnura digitală și lipsa exteriorității (Totelecan, 2016), Cercetători-*flâneurs* în Cetatea Rupea. Instanțe de experiență socio-epistemică (Totelecan & Sîrbu, 2017), Performativități sociale ale reconstrucției unui loc istoric-cultural de frecvență turistică (Totelecan & Sîrbu, 2017), Corpul social al artei. Codependențe structurale (Sîrbu & Totelecan, 2017), Assemblages of urban leisure culture in inner-city Bucharest (Bürkner & Totelecan, 2018), (En)framing the visuals: (into) their contemporary scene of social production (Sîrbu & Totelecan, 2018), Sceneries of (neo)locality: the production of post-history (Totelecan & Sîrbu, 2018), Ebb-tides and Viscosities: the Fluid Social Order (Totelecan & Sîrbu, 2018) etc.

e) Scopul proiectului:

Intervenția simultană și convergența a trei factori: piața (capitalismul), telematica (tehnologia informației și media, inclusiv „social media”) și mondializarea (uniformizarea socio-culturală a lumii), efectele de întrepătrundere și accelerare mutuală a influențelor concomitente ale acestora, penetrează complet toate compartimentele vieții sociale și orice aspect al ei. Ubicuitatea pieței/piețelor, transformarea (necesară) în marfă a produselor materiale sau simbolice ale activității și/sau cooperării umane pentru a putea pătrunde pe circuitele valorificării socio-economice, necesitatea interconectivității tot mai extinse impusă de acestea, dimpreună cu medierea și medialitatea tehnologică, duc nu doar la generalizarea spectacolului mărfii, ci și, deodată cu el, la transformarea socialului (i.e. autoproducția umanului și reproducția socialului) în chiar scena pe care acesta (se) joacă și se expune.

Propunându-ne drept obiect central al cercetării surprinderea diverselor figuri/configurații ale recurenței autoreflexive, caracteristice pentru instituirea socialului/socia(bi)lității contemporane, considerăm că acestea se declină sau sunt determinabile tematic sub forma scenă-înscenare-metanarațiune. Obiectivul de ansamblu al cercetării constă, așadar, în contribuția la elaborarea unui arsenal teoretico-metodologic novator, capabil să surprindă în mod adecvat, potrivit diverselor câmpuri empirice, recursivitatea autoreflexivă ce constituie/generează și fenomenalizează/expune socialul.

Asemenea fenomenalizări ar putea fi, de pildă, puse în lumină de: modul de funcționare al comunităților/rețelelor de consumatori/producători culturali și/sau de informație, inclusiv comunitățile savante de cercetători, profesori și studenți (de la cele locale până la cele de nivel trans-național), de mobilizările politico-telematice efemere (pentru cauze mergând de la ecologie la fluxurile migratorii), de supradeterminările socio-economice ale consumului solipsist de „bunăstare” individuală, de construcția socio-ideologică a stratificărilor și a percepțiilor despre mobilitatea socială post-criză ș.a.m.d.

În același timp, prin studierea câmpurilor empirico-fenomenale de genul celor menționate se va putea obține și o elaborare mai aprofundată, respectiv o rafinare, a asumțiilor teoretice de pornire (i.e., convergența piață-telematică-mondializare sesizată prin triplicitatea scenă-înscenare-metanarațiune).

f) Obiective subordonate scopului, care urmează a fi realizate în anul 2019:

Proiectul de cercetare e preconizat a se desfășura pe o durată de șase ani (2016-2021), cu activitățile din cadrul lui etapizate în 3 module a câte doi ani fiecare, după cum

urmează: etapa I (2016-2017), se va axa pe dezvoltarea cadrului epistemico-teoretic în care vor fi aprofundate conceptele cheie enumerate în cele două triplicități amintite mai sus; etapa a II-a (2018-2019), în care vor fi cercetate diverse câmpuri empirico-fenomenologice care le actualizează/incorporează și le expun efectiv cercetării; etapa a III-a (2020-2021), de recalibrări teoretice și sinteze rezultate în urma privirii multiperspectivale a obiectelor, respectiv a obiectivului general al cercetării, prin prisma raportului teoretic-empiric decelat în anii precedenți. În 2019 se va realiza:

- continuarea aplicării a ceea ce s-a concretizat deja din cadrul epistemico-teoretic al cercetării (iar astfel și rafinarea lui) la unele câmpuri de fenomene sociale determinate, fenomene a căror explorare a început deja în etapa precedentă, și, pe această cale, definitivarea unor interpretări saturate de fenomen:
 - a) vicisitudinile noilor reinstituționalizări ale artisticului în context local;
 - b) simultan, eidetica translocală a analogiilor dintre, pe de o parte, schema scenei artistice și, pe de alta, scena editorială subîntinzând producția de știință socială, ca dispozitive (sisteme) generatoare deopotrivă de bunuri socio-culturale și de roluri de agent (ca și de subiectivări) puternic reprezentative pentru socius-ul contemporan.
- participarea la manifestări științifice interne și internaționale.
- elaborarea de studii/articole și prezentarea de comunicări științifice.
- g) Valorificarea rezultatelor:
 - susținerea a patru comunicări științifice la manifestări naționale și internaționale;
 - elaborarea a patru studii/articole;
 - organizarea unei mese rotunde în cadrul unei manifestări științifice.
 - *Colaborări în țară*: nu.
- h) Buget solicitat pentru 2019:
 - salarii anuale pentru CS II și CS III;
 - fonduri pentru achiziționarea de cărți și reviste de specialitate;
 - plata unor abonamente la reviste online și baze de date de specialitate;
 - dotare tehnică pentru cercetare și documentare de teren: laptop performant, licențe software Windows 10, Microsoft Office, programe de analiză de date calitative (de ex. Atlas.ti), de analiză de date cantitative, reportofon digital și cameră foto/video.

Coordonator proiect,
CS II dr. Silviu G. Totelecan

PROIECT DE CERCETARE VIII/2

a) Denumirea: *Descrierea claselor sociale din România. Cazul experților în științe sociale*

b) Responsabil de proiect: CS dr. Cristian Pop

c) Termen de realizare: 31.12.2019

d) Stadiul actual al cunoștințelor în domeniu:

La sfârșitul anului 2016 am publicat cartea intitulată *Clase sociale în România. Metodologia inegalităților*. Folosind date de anchetă din 2010 și o metodologie cantitativă complexă și adaptabilă am reușit să creionez o nouă structură de clasă potrivită pentru România postsocialistă prin introducerea unei clasificări care ține cont de realitatea socio-economică mai recentă. Astfel, am propus o schemă cu 10 clase: 1. Angajatori; 2. Manageri; 3. Profesioniști/experti; 4. Supervizori; 5. Angajați pe cont propriu; 6. Tehnicienii și funcționari în administrație; 7. Muncitori manuali calificați; 8. Lucrători în servicii și comerț; 9. Muncitori manuali necalificați și 10. Agricultori. Am demonstrat că această schemă este comparabilă cu alte clasificări internaționale (de exemplu schema EGP) și poate fi restransă în scheme mai generale, cu trei sau cinci categorii de exemplu, în funcție de interesul particular de cercetare. Am testat schema propusă pentru a surprinde inegalitățile dintre clase în termeni de stratificare socială (obiectivă și subiectivă), mobilitate socială intergenerațională, dar și prin urmărirea procesului de dobândire de status pe o schemă de trei clase.

Tot în 2016 a apărut cartea lui Cornel Ban *Ruling Ideas. How Neoliberalism goes Local* în care tratează rolul ideilor economiștilor importanți, pe poziții de putere, din România și Spania în implementarea unor varietăți ale ideologiei neoliberale în țări cu constrângeri structurale aparent asemănătoare, dar în esență diferite. Prin interviuri cu personaje cheie din cele două țări reușește să creioneze o istorie socială a ideilor dominante care au dus la introducerea, implementarea și funcționarea neoliberalismului, dar și a consecințelor pe care acesta le are.

Scopul proiectului:

Descrierea densă a claselor propuse. Pentru început îmi propun un studiu de caz pe clasa experților, cu accentul pus pe sociologi, antropologi și alți experți în științe sociale. Voi analiza câmpul sociologic din România, cu scopul de a afla aspecte legate de biografia personală și munca acestor experți din mai multe centre universitare. Voi fi interesat de modul în care ideile acestor experți ajung să modeleze câmpul social din domeniu. O serie de obiective îmi ghidează demersul analitic. Prin interviuri de profunzime și analiză de conținut asupra unor documente publice îmi propun să descriu traseul profesional și modul în care acesta este legat de familia de origine și de contextul socio-economic mai larg în care acești indivizi s-au format. În plus, sunt interesat să aflu care sunt tematicile de cercetare și predare avute în vedere de ei și care sunt determinanții alegerilor făcute, dar și cum aceste teme ajung să influențeze modul în care funcționează întregul domeniu de cercetare-predare și nu numai. Aici voi folosi și analiză cantitativă pentru a urmări tematicile propuse de acești experți la conferințele naționale și internaționale din România. În acest scop am construit o bază de date actualizată care conține toate conferințele relevante care au avut între 2010 și 2016 și am realizat o serie de analize preliminare care mă vor ajuta în construirea instrumentelor de cercetare viitoare și în alegerea subiecților cei mai potriviți pentru analiza calitativă.

f) Obiective subordonate scopului, care urmează a fi realizate în anul 2019:

- Descrierea traseului profesional a unor experți în științe sociale și alți profesioniști (cum sunt arhitecții sau artiștii) din mai multe centre universitare, cu accent pe Cluj.
- Descrierea subiectivă a clasei din care fac parte aceștia, urmată de o comparație obiectivă bazată pe o serie de indicatori.
- Analize explorative și de profunzime pentru a afla care sunt temele cercetate și motivația alegerii acestor teme și a profesiilor.
- Consolidarea unui cadru teoretic potrivit pentru explicarea rezultatelor care îmi va ghida atât demersul cantitativ cât și cel calitativ. În urma analizei datelor vor fi necesare discuții informale (o parte realizate) și interviuri cu sociologi și reprezentanți ai mai multor instituții de învățământ și cercetare pentru a clarifica mai bine aspectele ce reies din analiza cantitativă. De asemenea, pentru comparație e necesară și o discuție cu alte categorii de specialiști, cum sunt arhitecții sau artiștii.

Valorificarea rezultatelor în 2019:

- Elaborarea a două în vederea publicării în reviste de specialitate;
- Susținerea unei comunicări la manifestări științifice interne și/sau internaționale;
- Raport de cercetare pe baza analizelor și bibliografiei (cca. 40 de pagini).

Bugetul solicitat pentru anul 2019:

- Un salariu pentru CS, normă întreagă
- Reportofon pentru înregistrarea interviurilor.
- Softuri necesare: Microsoft Office, SPSS
- Costul unor consumabile și abonament la reviste de specialitate.

Coordonator proiect,
CS dr. Cristian Pop

PROIECT DE CERCETARE VIII/3

Denumirea:

Impactul oralității în procesul de unificare legislativă în România post Marea Unire

Colectivul de cercetare: CS drd. Cozea Narcisa (1 normă).

Termen de realizare: 31 decembrie 2019.

Stadiul actual al cunoștințelor:

Anul centenarului ne-a transpus într-o eră în care mari oameni politici și-au adus contribuția la ceea ce numim azi ROMÂNIA. A fost un efort susținut, colectiv, de lungă durată ce a continuat și după anul 1918. Unificarea Țărilor Române nu s-a finalizat odată cu trasarea granițelor României Mari. Unificarea legislativă a fost un proces anevoios care a necesitat parcurgerea mai multor etape premergătoare până să ajungă la o voce comună.

Complexitatea fenomenului, generată de căutările în vederea stabilirii principiilor, elaborării soluțiilor adecvate de realizare, care să țină seama de particularitățile locale, de armonizarea intereselor fundamentale ale statului cu cele ale cetățenilor, de disputele teoretice și practice cu tentă politică, au făcut ca acest proces să se desfășoare, cu puține excepții, într-un interval de timp destul de mare.

Unificarea legislativ-instituțională avea și menirea de a contribui la eliminarea particularităților administrativ-instituționale regionale și trebuia să devină o pârgie puternică menită să impulsioneze procesul de refacere economică a țării și apoi a celui de dezvoltare ascendentă și de modernizare a structurilor economice, politice și culturale ale României întregite.

În desfășurarea acestui amplu proces un rol important l-au avut discursurile unor mari oameni politici sau *expunerea de motive*, așa cum este cunoscută azi această etapă din cadrul procesului legislativ ce duce la nașterea unui nou act normativ.

Scopul proiectului:

Programul de cercetare își propune să arate cum discursul sau, mai exact spus, mesajul oral a jucat un rol important în procesul de unificare legislativă a României. Efectele sale au fost cu măiestrie exploatate de oameni politici care au știut ce și cum să transmită pentru ca ”*unitatea națională să fie realizată nu numai în concepțiunea politică și hotarele geografice, dar și cu toate instituțiile de stat*”, așa cum afirma Iuliu Maniu în octombrie 1919, în plină campanie electorală în încercarea de a arăta oponentilor săi de seamă (Octavian Goga, Vasile Goldiș, Mihai Popovici și alți lideri socialiști) necesitatea menținerii Consiliului Dirigent în Transilvania. În perioada 1919-1939 Camereii Deputaților i s-au prezentat 3.245 proiecte de legi din inițiativă guvernamentală, iar Senatului 2.592 proiecte de legi. Un rol esențial avea să-i revină și lui N. Titulescu, care a exprimat în chip strălucit voința României de a-și apăra suveranitatea și integritatea teritorială. Cu alte cuvinte, România Mare trebuia să devină și România Nouă, un stat al tuturor cetățenilor, liberi și egali în fața legilor.

Material și metode de lucru:

Cercetare bibliografică; analiza legislației interne, cu accent pe discursurile susținute în cadrul expunerilor de motive.

Rezultate scontate în 2019:

Sistematizarea rezultatelor obținute în urma consultării surselor bibliografice într-un raport de cercetare (cca. 30 de pagini).

Valorificarea rezultatelor în 2019:

Publicarea unui studiu privitor la rezultatele cercetării întreprinse, într-o revistă de specialitate; participarea la două conferințe științifice interne și/sau internaționale.

Colaborări în țară: nu.

Colaborări în străinătate: nu.

Bugetul solicitat pentru anul 2019:

- un salariu anual de CS, normă întreagă.
- un laptop sau computer desktop pentru cercetarea la birou
- costul unor consumabile și abonamente la reviste de specialitate.

Alte subvenții de cercetare: nu.

Coordonator,
CS drd. Narcisa Cozea

PROIECT DE CERCETARE VIII/4

a) *Denumirea: Învățământul în limba maghiară din România, 1948-1989. Între date statistice și memorie socială.*

b) *Colectivul de cercetare:* CS III drd. Salánki Zoltán.

c) *Termen de realizare:* 1 ianuarie 2018 - 31 decembrie 2019.

d) *Stadiul actual al cunoștințelor:*

Proiectul propus valorifică experiența anilor anteriori de studiu și cercetare privind formarea și activitatea unor cadre instituționale de educație autohtone, un proiect de doctorat pe tema evoluției învățământului maghiar din România, între 1948-2011. Acesta constituie o extindere, în plan național, a tematicii abordate în proiectul anterior (2015-2017), referitoare la învățământul clujean în limba maghiară, istorii și reprezentări. Totodată obiectul cercetării vine în întâmpinarea cerințelor instituționale, conexe manifestărilor de aniversare a Centenarului Marii Uniri, de a reliefa obiectiv aspecte mai puțin abordate în istoria națională. Această experiență teoretică și empirică a fost materializată în comunicări științifice prezentate la manifestări științifice: *Învățământul în limba maghiară din România, 1948-2011. Între multiculturalism și autosuficiență*, 2015, Brasov, la „Conferința Națională a Societății Sociologilor din România și Colocviul Internațional de Științe Sociale și ale Comunicării ACUM 2015”; *Hungarian language school education in Romania between 1948-1989. Biased interpretations of statistical data in historiography*, 2016, Sibiu, la Conferința Internațională a Societății Sociologilor din România „New Societies, Old Minorities/New Minorities, Old Societies” Sibiu, 29 septembrie -1 octombrie 2016; *Mituri și clișee privind învățământul preuniversitar în limba maghiară din România, în epoca comunistă*, 2016, Cluj-Napoca, Sesiunea științifică anuală a Departamentului de Cercetări Socio-Umane, Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca, 18-19 noiembrie 2016; respectiv în studii publicate în reviste de profil: *Învățământul preuniversitar în limba maghiară din România 1948-1989. Disonanțe istoriografice*, în „Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane”, vol. 29, Cluj-Napoca, Edit. Limes & Argonaut, 2016; *Învățământul preuniversitar în limba maghiară din România, în perioada 1948-1989*, în Anuarul Institutului de Istorie „G. Barițiu” din Cluj-Napoca, Series Humanistica, tom. XV, 2017. Studiul și cercetarea acestei teme reflectă o perspectivă de critică socio-politică, cu accent pe problemele și clivajele dintre dezideratele etniei maghiare și politicile educaționale statale. Aceasta este tributară, pe de o parte, discursului politic și istoriografic comunist, iar, pe de altă parte, unui recul, de după 1989, a minorității maghiare din România, în încercările de recuperare instituțională, istoriografică și de reafirmare ca identitate culturală și actor politic. Cele mai recente evoluții care, în 2017, au captat atenția comunității maghiare, a presei locale și a celei naționale se referă la ancheta derulată de către autorități privind legalitatea înființării și funcționării Liceului Teologic Romano-Catolic din Târgu Mureș dar și la desființarea unor secții liceale cu predare în limba maghiară din Cluj-Napoca. În acest din urmă caz, soluțiile adoptate de către forurile implicate în rezolvarea acestei situații, respectiv Inspectoratul Școlar Județean, Uniunea Pedagogilor Maghiari din România, instituțiile școlare cu predare în limba maghiară, dar și responsabili cu domeniul educațional din sfera politică, întrunite în multiple runde de dezbateri și negocieri, reflectă preponderent ascendența unor motivații de sorginte

istorico-evolutivă, în defavoarea unei argumentații strategice.¹ Deși în fundalul acestor schimbări structural-instituționale poate fi identificată, ca factor cauzal general, tendința de scădere demografică, nu mai puțin evidentă este amprenta evoluției specifice învățământului în limba maghiară. Această particularitate s-a manifestat, după 1989, prin reinstituționalizarea, restructurarea tardivă a instrucției în limba maternă în raport cu tendința de recuperare instituțională a sistemului educațional național, inițiată prin reforma din 1968². Evidențele clujene, relevate în cercetările anterioare, au indicat dependența mai strictă, a evoluțiilor postdecembriste, față de situația specifică intervalului 1948-1989. Un instantaneu organizatoric al acestui din urmă caz, oglindește o traiectorie de orbitare într-o buclă temporală, cu similitudini frapante între intervalul 1945-1948 și prezent: consolidarea rolului cultelor în organizarea procesului instructiv, potențarea învățământului profesional, dubla finanțare (publică și confesională), dar și negarea tiparelor de organizare comunistă (prin desființarea acelor școli sau secții care au fost create în urma politicilor educaționale din perioada 1948-1989). De aceea, în opinia noastră, cartografierea obiectivă a evoluției istorice, constituie una din cheile indispensabile redării cât mai fidele a realităților trecute dar și a prefacerilor actuale.

e) *Scopul proiectului:*

În cadrul acestui proiect de cercetare ne propunem completarea tabloului descriptiv al învățământului preuniversitar în limba maghiară din România, din intervalul 1948-1989. Anii extremi menționați au reprezentat momente de cotitură semnificative pentru sistemul educațional autohton și cu deosebire pentru cel destinat minorităților, deoarece au reflectat începutul unei perioade de declin respectiv de revigorare a acestuia din urmă. Acest demers poate fi conturat prin intersectarea a trei paliere discursive: evoluția structurală înfățișată prin intermediul datelor statistice, dar care, până în prezent, a fost deficitar documentată; o reprezentare colectivă ca agregare a unor experiențe individuale; și reprezentările sociale identificabile în istoriografia de reconstrucție a unei istorii a învățământului preuniversitar în limba maghiară. În primul an al cercetării (2018) a fost evidențiată evoluția structurală a sistemului de învățământ preuniversitar în limba maghiară prin documentarea, întocmirea și analiza unui documentar statistic, urmând ca realitățile evidențiate să fie contextualizate și interpretate prin filtrul discursului istoriografic și a reprezentărilor sociale conturate în jurul acestei tematici. De asemenea ne propunem finalizarea proiectului prin sistematizarea și editarea materialului de cercetare în vederea publicării unui volum.

f) *Obiective subordonate scopului, care urmează a fi realizate în anul 2019:*

¹ Pentru o informare mai detaliată asupra problematici menționate pot fi consultate următoarele articole mediatice: *Situația Liceului Teologic Romano-Catolic din Târgu Mureș a generat un miting la care au fost prezenți și reprezentanții UDMR*, citit de la: <http://evz.ro/situatia-liceului-teologic-romano-catolic-din-targu-mures.html>; *Episcopii catolici cer autorităților soluționarea situației Liceului Teologic Romano-Catolic din Târgu Mureș, a cărui funcționare ar fi obstrucționată de un "denunț neîntemeiat"*, citit de la: <https://www.news.ro/social/episcopii-catolici-cer-autoritatilor-solutionarea-situatiei-liceului-teologic-romano-catolic-din-targu-mures-a-carui-functionare-ar-fi-obstructionata-de-un-denunt-neintemeiat-1922403005162017041716891867>; *Mai puține clase de liceu în Cluj-Napoca, din toamnă. Vezi care sunt școlile afectate*, citit de la: <http://ziuadecj.realitatea.net/educatie/mai-putine-clase-de-liceu-in-cluj-napoca-din-toamna-vezi-care-sunt-scolile-afectate--144400.html>; *Lett volna más megoldás a Brassai helyzetére?*, citit de la: <http://itthon.transindex.ro/?cikk=26470>.

² Rădulescu, Dan C., "Învățământul românesc 1948 - 1989 - între deriva și recuperare instituțional - funcțională", în *Calitatea Vietii*, XVIII, nr. 3-4, 2006.

- întocmirea unei grile tematice reprezentative, aferente memoriei colective și sociale, privind învățământul preuniversitar cu predare în limba maghiară în perioada 1948-1989
- analiza evoluției subsistemului de învățământ preuniversitar cu predare în limba maghiară în perioada 1948-1989 în lumina discursului istoriografic și al reprezentărilor sociale

g) *Material și metode de lucru:* 1) documentare teoretică 2) analiză istoriografică 3) realizare interviuri 4) analiza transversală și longitudinală a interviurilor.

h) *Rezultate scontate în 2019:*

- elaborarea a 2 studii în vederea publicării;
- susținerea a 2 comunicări la manifestări științifice;
- elaborarea unui raport de cercetare (80 p.);
- sistematizarea și editarea materialului de cercetare în vederea publicării unui volum.

i) *Valorificarea rezultatelor în 2019:*

- elaborarea a 2 studii în vederea publicării;
- susținerea a 2 comunicări la manifestări științifice;

j) *Colaborări în țară:* nu.

k) *Colaborări în străinătate:* nu.

l) *Buget solicitat pentru 2019:*

- un salariu pentru CS III; normă întreagă
- un reportofon digital
- un laptop necesar prelucrării datelor și editării muncii de cercetare, cu următoarele specificații minime:

Procesor:	Procesor de 1 gigahertz (GHz) sau mai rapid
RAM:	2 GB, 64 biți
Spațiu pe unitatea de disc:	20 GB pentru SO pe 64 de biți
Placă video:	DirectX 9 sau o versiune ulterioară cu driverul WDDM 1.0
Ecran:	800x600
Sistem operare:	Windows 10

m) *Alte subvenții de cercetare:* nu.

Coordonator proiect,
CS III drd. Salánki Zoltán

PROIECT DE CERCETARE VIII/5

a) *Denumire: Reflectarea Centenarului Marii Uniri în mass-media: structurarea „agendei publice”*

b) *Colectiv de cercetare: CS III dr. Marius Ion Bența*

c) *Termen de realizare: 31.12.2019*

d) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:*

Centenarul Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 este una dintre temele dominante ale discursului public și ale agendei publice din România în „anul centenarului”, 2018. Fie că vorbim despre discursul produs în cadrul campaniei „România 100”, fie că vorbim despre texte care nu au fost motivate expres de această campanie, abundența eseurilor, dezbaterilor și articolelor de opinie referitoare la problematica identității naționale, la românitate, la evoluțiile politice, economice, sociale și culturale din România ultimului secol ori la detaliile istorice mai puțin cunoscute ale momentului 1 Decembrie 1918 prilejuite de celebrarea unui secol de la împlinirea idealului „României Mari”, poate fi văzută ca un bagaj discursiv și reflexiv generos pentru sociologul care urmărește înțelegerea modului în care chestiunea identității naționale se construiește în mentalul și imaginarul colectiv românesc.

Contextul socio-cultural în care se produce acest discurs se dovedește unul complex, în care problematica identității (naționale, etnice, culturale, lingvistice etc.) poate fi problematizată după mai multe dimensiuni: a) dimensiunea identitate națională vs. identitate locală/regională este importantă în contextul dezbaterilor recente legate de politicile de regionalizare, descentralizare și de promovare a localismului; b) dimensiunea identitate românească vs. identitate europeană este esențială în contextul celebrării a 10 ani de apartenență la Uniunea Europeană, al emigrației masive de după 1989 și al politicilor de integrare europeană; c) dimensiunea identitate națională vs. identitate etnică este importantă în special în cazul cetățenilor români de altă etnie (maghiari, țigani, turco-tătari, ucraineni etc.), dar și în cazul românilor din afara granițelor țării; d) problema dublei cetățenii este și ea relevantă, întrucât a generat numeroase controverse, atât în cazul maghiarilor din Transilvania care au obținut cetățenie ungară, cât și a etnicilor români din Republica Moldova care au obținut cetățenie română; e) problema identității naționale a românilor din afara granițelor României este, de asemenea, stringentă în acest context, fiind manifestă în politicile legate de dreptul de vot, de obligațiile fiscale față de România precum și de modalitățile de expresie a identității culturale și lingvistice în general.

Investigarea discursului public produs în perioada „anului centenar” din perspectiva diferitelor dimensiuni enumerate mai sus poate oferi o „fotografie” inedită a modului în care identitatea națională este construită în acest moment în interiorul spațiului românesc și poate oferi deschideri empirice viitoare de tipul studiilor comparative (spre exemplu, prin raportare la alte campanii, cum ar fi cele pentru „Capitala Culturală Europeană în 2021”).

În același timp, este esențială inventarierea modurilor în care evenimentele istoriei de 100 de ani sunt înglobate într-un discurs semnificativ coerent (sau nu), întrucât dezbaterile legate de miturile fondatoare ale națiunii române sunt, de asemenea, frecvente

în această perioadă a „anului centenar”. Din punct de vedere reflexiv, momentul este unul de explicitare și de reevaluare a identității românești.

Prin acest proiect, ne propunem investigarea versiunilor „imagnarului colectiv” legate de momentul Centenarului și de campania „România 100”, așa cum sunt exprimate ele în documente generate de principalii vectori de opinie care jalonează și/sau reflectă „agenda publică” din țară. În acest sens, vom realiza, într-o primă etapă, o bază de date cu texte de tipul editorialelor și articolelor de opinie din mass-media românească în care Centenarul este prezent ca problematică explicită. Desigur, prin acest tip de documente, urmărim o operaționalizare reprezentativă – deși nu exhaustivă – a „agendei publice” din România referitoare la celebrarea a 100 de ani de la Marea Unire. Într-o a doua etapă, vom efectua un set de analize cantitative și calitative a documentelor inventariate folosind metodologii specifice adecvate tipului și volumului de documente obținute.

Desigur, factualitatea istorică referitoare la Marea Unire și interpretările ei reprezintă un câmp de contestare vehementă și de negociere permanentă. În acest proiect, nu intenționăm să ne aplecăm – decât în măsura în care acest lucru va fi necesar – asupra textelor academice referitoare la momentul Marii Uniri produse de istorici ori de specialiștii în diverse științe sociale, ci asupra acelor texte care sunt destinate cu precădere publicului larg și care sunt relevante pentru acesta cu referire la momentul ori la contextul istoric al Marii Uniri sau, cu egală importanță, care evaluează, reevaluează sau resemnifică evenimentele marcante ale istoriei din ultimii 100 de ani a României. Astfel, vom include în baza de date acele texte care: sunt marcate/identificate ca articole de opinie sau editoriale; adresează expres una dintre problemele menționate mai sus („România 100”, Centenarul, identitatea românească etc.) în titlul sau în *lead*-ul articolului; sunt publicate în periodice online sau print de circulație națională sau relevante pentru diaspora românească, precum *adevarul.ro*, *republica.ro*, *hotnews.ro*, *criticatac.ro*, *dilemaveche.ro* etc. Pentru analizarea și interpretarea colecției de texte inventariate, vom utiliza atât metode calitative, cât și metode cantitative de analiză a datelor și a discursului.

e) Scopul proiectului:

Scopul principal al proiectului de față este decelarea principalilor poli narativi ai imagnarului colectiv referitor la momentul Marii Uniri și raportarea acestora la dimensiunile agonistice ale câmpului discursului politic din România contemporană. Ca ipoteză de lucru, pornim de la premisa că există cel puțin trei poli narativi principali referitori la problematica analizată aici: discursul *naționalist*, de celebrare a eroismului înaintașilor și de glorificare a măreției neamului românesc; discursul *critic*, de asumare a unui trecut cu greșeli și de ironizare a miturilor fondatoare ale națiunii; discursul de *brand engineering*, de examinare a identității naționale din perspectiva modelelor corporatiste de comunicare în relațiile publice.

În ce privește dimensiunile câmpului discursului politic, pornim de la premisa că principalele teme care generează controversă, polarizare, agonism și antagonism politic în contextul românesc actual și ale căror eventualele asocieri cu problema Centenarului pot fi studiate se referă, printre altele, la itemii din lista de mai jos (ordinea nu e neapărat cea a importanței): unirea României cu Republica Moldova; Revoluția din 1989; mineriadele din anii '90; miturile fondatoare ale românilor; sărăcia și politicile sociale; familia tradițională și cuplurile non-tradiționale; avortul; educația religioasă; mediul și poluarea; corupția și independența justiției; problema refugiaților.

f) *Obiectivele subordonate scopului, ce urmează a fi realizate în anul 2018:*

Durata de desfășurare a proiectului este de 2 ani și vizează redactarea și publicarea unui număr de 4 studii, precum și participarea la conferințe științifice. Cercetarea se va desfășura după următorul calendar:

- *în primul an (2018):* investigarea altor studii care au abordat problema formulată aici și temele ei conexe în România; investigarea comparativă a unor studii similare efectuate în alte țări; delimitarea cadrului teoretic și interpretativ; realizarea bazei de date prin colectarea documentelor (editoriale și articole de opinie publicate pe principalele platforme media din România și din diaspora); interpretarea preliminară a datelor culese și determinarea complexului metodologic adecvat; redactarea variantelor preliminare ale primelor două studii în vederea publicării.
- *în al doilea an (2019):* analiza cantitativă a datelor (metode statistice, analiza rețelelor sociale); analiza calitativă a datelor și documentelor; interpretarea datelor obținute: decelarea principalelor mesaje transmise prin documentele investigate; redactarea lucrărilor în vederea publicării.

g) *Material și metode de lucru:* documentare teoretică, cercetare bibliografică, colectare de documente, metode cantitative, metode calitative.

h) *Valorificarea rezultatelor în 2018:*

- elaborarea parțială a două studii în vederea publicării în cursul anului următor;
- susținerea a două comunicări la manifestări științifice interne și/sau internaționale;
- elaborarea unui raport de cercetare.

i) *Colaborări în țară:* nu.

j) *Colaborări în străinătate:* nu.

k) *Bugetul solicitat pentru anul 2018:*

- un salariu pentru CS III, normă întreagă;
- fonduri pentru consumabile și publicații de specialitate.

l) *Alte subvenții de cercetare:* nu.

Coordonator proiect,
CS III dr. Marius Ion Bența

PROGRAMUL DE CERCETARE IX

a) *Denumirea:*

VALORIFICAREA GÂNDIRII SOCIOLOGICE ȘI FILOSOFICE DIN TRANSILVANIA

b): *Colectivul de cercetare:* CS I dr. Ionuț-Constantin ISAC (*coordonator*), CS II dr. Codruța Liana Cuceu.

c) *Termen de realizare:* 2009–2019.

d) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:*

Este în creștere constantă, ca urmare a publicării de ediții critice din manuscrise ale unor renumiți profesori și cercetători din Transilvania (de ex: George Em. Marica, *Curs de sociologie rurală, Satul ca structură psihică și socială*; „*Societatea de Mâine*”, indice bibliografic adnotat; Dumitru Isac, *Introducere în istoria filosofiei eline*; Dumitru Isac, *Studii, prelegeri și note de curs de istoria filosofiei antice și medievale*; *Studii, prelegeri și note de curs de istoria filosofiei moderne*; *Frumosul la Socrate, Platon și Aristotel*; reeditarea monografiei *Aristotel*).

e) *Scopul programului:*

Restituirea unor manuscrise inedite prin publicare și reeditarea unor lucrări meritorii semnate de Eugeniu Sperantia, George Em. Marica, Virgil Bărbat, Dumitru Isac ș.a.; realizarea (atunci când există posibilitatea) a unor monografii, însoțite de articole și studii publicate în literatura de specialitate, prezentarea de comunicări la sesiunile științifice de specialitate locale, naționale sau/ și internaționale.

f) *Rezultate scontate:*

Investigarea unor texte reprezentative pentru gândirea sociologică și filosofică din Transilvania, acoperind o bună parte din aria tematică a realizărilor sale notabile; inițierea unei serii de volume care să evidențieze evoluția și mutațiile coordonatelor acestei gândiri științifice și filosofice, concomitent cu deschiderea treptată a culturii românești spre paradigmele și teoriile majore existente pe plan european și universal.

g) *Modul de valorificare a rezultatelor:*

Prin publicarea periodică (cel mult o dată la doi ani) a unui volum din autorii anterior numiți (alcătuit din manuscrise de carte, studii și articole reprezentative), elaborarea de către participanții la proiect a unor studii și articole individuale oferite spre publicare unor reviste de specialitate și de cultură, din țară și străinătate, în versiune clasică și electronică, precum și susținerea unor comunicări științifice la sesiuni de specialitate.

h) *Proiecte propuse în acest program:*

- ***IX/1 Editarea manuscriselor filosofice fragmentare inedite ale lui Dumitru Isac (însemnări, schițe, note de curs etc.)*** Colectiv de cercetare: CS I dr. Ionuț Isac (2017–2019)

- ***IX/2 Filosofia dreptului în scrierile lui Eugeniu Speranția***, 2 volume, colectiv de cercetare: CS II dr. Codruța Cuceu (2017–2019)

Coordonator,
CS I dr. Ionuț-Constantin Isac

PROIECTUL DE CERCETARE: IX/1

a) Denumirea: *Editarea manuscriselor filosofice fragmentare inedite ale lui Dumitru Isac (însemnări, schițe, note de curs etc.)*

b) *Colectivul de cercetare*: CS I Dr. Ionuț-Constantin

c) *Termen de realizare*: 31 decembrie 2019

d) *Stadiul actual al cunoștințelor*:

d) Stadiul actual al cunoștințelor: pe linia valorificării manuscriselor lui D. Isac s-au editat anterior *Cunoaștere și transcendență*, Editura „Grinta”, Cluj-Napoca, 2003; *Introducere în istoria filosofiei eline*, Editura „Grinta”, Cluj-Napoca, 2005; *Scrisori filosofice și literare*, Editura „Casa Cărții de Știință”, 2006; *Studii, prelegeri și note de curs de istoria filosofiei moderne*, Editura „Argonaut”, Cluj-Napoca, 2007; *Studii, prelegeri și note de curs de istoria filosofiei antice și medievale*, 2 volume, Editura „Casa Cărții de Știință”, Cluj-Napoca, 2006, 2008; monografia *Aristotel*, Editura „Argonaut”, Cluj-Napoca, 2009; *Frumosul la Socrate, Platon și Aristotel*, Editura „Casa Cărții de Știință”, Cluj-Napoca, 2013 ș.a.

e) Scopul proiectului: editarea manuscriselor filosofice fragmentare inedite ale lui Dumitru Isac (însemnări, schițe, note de curs etc.), în scopul punerii acestora în circulație atât în comunitatea academică cât și în rândurile publicului larg, interesat de subiect

f) Material și metode de lucru: tehnoredactarea computerizată a textelor originale și pregătirea pentru tipar.

g) Rezultate scontate: îmbogățirea restituirilor din opera lui D. Isac.

h) Modul de valorificare a rezultatelor: înaintarea pentru publicare la finele anului 2019 a unui volum alcătuit din aceste texte

i) Colaborări în țară: nu

j) Colaborări în străinătate: nu

k) Bugetul solicitat pentru anul 2019:

- un salariu pentru CS I (normă întreagă) – postul există;

l) Alte subvenții de cercetare: nu

Coordonator,
CS I Dr. Ionuț-Constantin ISAC

PROIECT DE CERCETARE IX/2

a) *Denumirea: Filosofia dreptului în scrierile lui Eugeniu Speranția (2017-2019)*

b) *Colectivul de cercetare: CS II dr. Codruța Cuceu*

c) *Termen de realizare: 2017 - 31 decembrie 2019*

d) *Stadiul actual al cunoștințelor:* În urma sistematizării operei lui Eugeniu Speranția după criteriul principalelor sale preocupări intelectuale, reiese că, între scrierile gânditorului transilvănean, lucrările ce se pot înscrie cu ușurință în domeniul filosofiei dreptului necesită un loc fundamental în orice proiect exhaustiv de reeditare critică. Tocmai de aceea, reeditarea unui prim volum din seria lucrărilor de filosofia dreptului ale lui Eugeniu Speranția: *Lecțiuni de enciclopedie juridică: cu o introducere istorică în filosofia dreptului*, apărută la Cluj, la editura Tipografia „Cartea Românească” în anul 1936 (264 p) se cere a fi continuată printr-un proiect mai amplu și de mai lungă durată.

e) *Scopul proiectului:* Sistematizarea lucrărilor ce reflectă preocupări în domeniul filosofiei dreptului din opera lui Eugeniu Speranția și reunirea acestora sub forma câtorva volume critice. Lucrările ce urmează a fi reeditate în cadrul acestui proiect sunt următoarele: *Curs de filosofia dreptului*, Partea I, apărut la Oradea, în anul 1932; *Curs de filosofia dreptului și sociologie*, vol. I – II, apărut la Cluj, între 1936 – 1938; *Principii fundamentale de filosofie juridică* (cu un rezumat în limba franceză), apărută la Cluj în 1936; *Principiul rațiunii suficiente în logica juridică*, apărut la București, în 1940 (extras din „Revista de Filosofie”, vol. XXV, nr. 2/1940) Vieață, spirit, drept și stat, apărut la Cluj, în 1938 (extras din revista „Gând românesc”, nr. 3-4/1938); *Vocația de jurist*, apărut la Sibiu în 1942 (extras din revista „Notariatul Public”, anul V, nr. 5);

Pe lângă aceste lucrări redactate în limba română, mai există două lucrări ce pot fi circumscrise domeniului filosofiei dreptului, care au fost elaborate și publicate de Eugeniu Speranția în limba franceză: *Une définition du droit (Analyse philosophique)*, Cluj, 1939, (extras din „Analele Facultății de Drept din Cluj”, fascicula 11, Tomul I), și *Droit laïque, droit transcendant et obligativité*, Cluj, 1942 (în „Analele Facultății de Drept din Cluj”, fascicula 4, tomul III). Traducerea acestor studii constituie etapa principală demersul integrării acestor lucrări în una din edițiile critice ale lucrărilor de filosofia dreptului ale gânditorului transilvănean.

f) *Rezultate scontate în 2019:* Transcrierea, corectarea și pregătirea pentru tipar a unei ediții critice formate din lucrările intitulate : *Curs de filosofia dreptului*, Partea I, apărut la Oradea, în anul 1932; *Curs de filosofia dreptului și sociologie*, vol. I – II, apărut la Cluj, între 1936 – 1938;

g) *Valorificarea rezultatelor 2019:* Pregătirea pentru tipar a circa 100 pagini din textele de filosofia dreptului ale lui Eugeniu Speranția.

h) *Colaborări în țară:* nu

i) *Bugetul solicitat pentru anul 2019*

j) *Alte subvenții de cercetare:* nu

Coordonator, CS II dr. Codruța Cuceu

PROGRAM DE CERCETARE X

- a) *Denumire*: **DIMENSIUNI VALORICE ALE OMULUI CONTEMPORAN**
- b) *Colectivul de cercetare*: CS I Dr. Ionuț Isac (coordonator), CS I dr. Virgil Ciomoș, CS II Dr. Codruța-Liana Cuceu, CS III Dr. Florența Lozinsky, CS dr. Bodea Octavian-Cristian
- c) *Termen de realizare*: 31 decembrie 2019
- d) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv*:
 – relativ avansat pe anumite planuri (estetică, teoria artei, antropologie, studii culturale ș.a.), însă insuficient în ce privește reinterprețările conexiunilor și interferențelor disciplinare din perspectiva pe care o asumă membrii colectivului de cercetare;
- e) *Scopul programului*:
 – explorarea teoretico-metodologică interdisciplinară a conexiunilor ideatice dintre filosofia teoretică social-politică, fenomenologie, psihanaliză și metafilosofie privind elemente valorice ale personalității omului contemporan și texturii sociale pe care o alcătuiește împreună cu semenii săi; publicarea unor articole și studii relevante în literatura de specialitate, prezentarea de comunicări la sesiunile științifice de specialitate locale, naționale sau/ și internaționale;
- f) *Rezultate scontate*:
 – valorificarea unor filoane inter și trans-disciplinare ale gândirii axiologice autohtone și universale, realizarea unor reinterpretări ale conceptelor supuse discuției (bunăstare, proprietate, ideatie și creație filosofică), în contextul dezbaterilor tematice existente pe plan național și universal
- g) *Modul de valorificare a rezultatelor cercetării*:
 – elaborarea de către participanții la proiect a unor studii și articole individuale (posibil și multi-autor) referitoare la aspecte ale temei programului, care vor fi oferite spre publicare unor reviste de specialitate din țară sau/ și străinătate, precum și susținerea unor comunicări științifice la sesiuni de specialitate
- i) *Proiecte de cercetare propuse în acest program*:
 – CS II Dr. Codruța-Liana Cuceu, ***Condiționare sau independență? bunăstarea și conceptele fundamentale ale teoriei moral-politice contemporane*** (2017-2019);
 – CS III Dr. Florența Lozinsky, ***O perspectivă contemporană „valorică” asupra proprietății funciare din spațiul rural*** (2016-2019);
 – CS I Dr. Ionuț Isac, ***Interpretări contemporane în spațiul filosofic românesc; Metafizica*** (2017-2019);
 – CS Dr. Bodea Octavian-Cristian, ***O noua dimensiune a umanului în fenomenologia non-standard: phantasia „perceptivă”*** (2018-2019)

Coordonator, CS I Dr. Ionuț Isac

PROIECT DE CERCETARE X/1

a) *Denumire: Condiționare sau independență? bunăstarea și conceptele fundamentale ale teoriei moral-politice contemporane*

b) *Colectiv de cercetare: C.S.II dr. Codruța Cuceu*

c) *Termen de realizare: 2017 - 31 decembrie 2019*

d) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: Prin proiectul de cercetare desfășurat anterior am demarat analiza, din perspectivă filosofică, a problematicii bunăstării, pe de-o parte prin sistematizarea, pe trei paliere, a teoriilor filosofice ale bunăstării: 1. teoria "hedonistă", prefigurată în utilitarismului clasic din opera lui Jeremy Bentham, a lui John Stuart Mill și a lui Henry Sidgwick; 2. teoria "satisfacerii dorințelor"; 3. teoria "listei obiective", iar, pe de altă parte, prin încercarea de identificare a unor elemente determinante ale bunăstării umane. Premisa de a care pornesc cercetarea pe care o propun ca o continuare firească a demersului desfășurat anterior este că bunăstarea este tratată ca un concept ce nu poate fi ocolit de teoriile morale contemporane, devenind, astăzi, o noțiune cu rol critic în depășirea paradigmei unei moralități fondată doar pe recunoașterea unor drepturi și obligații negative. Prin urmare, în cadrul proiectului pe care îl propunem, vom analiza bunăstarea ca un concept cu rol decisiv în îmbrățișarea unei noi paradigme morale, ce implică și asumarea, atât la nivel individual, cât și la nivel comunitar/social, a unor drepturi și obligații pozitive.*

e) *Scopul proiectului:*

- Stabilirea, din perspectivă filosofică, a unui prag minimal al bunăstării;
- Stabilirea unui model teoretic de măsurare a bunăstării bazat pe ideea intersubiectivității;
- Compatibilizarea modelului teoretic de măsurare a bunăstării cu exigențele unei moralități globale ce implică și obligații pozitive față de ceilalți;
- Compatibilizarea modelului teoretic de măsurare a bunăstării cu dezideratele dreptății distributive impuse de sistemele politice de tip democratic;
- Chestionarea apartenenței conceptului de bunăstare și, implicit, a teoriilor bunăstării în filosofia morală contemporană.

f) *Valorificarea rezultatelor în 2019:*

- Două articole, fiecare de aproximativ 10-15 pagini;
- Două comunicări la manifestări științifice de specialitate;

g) *Colaborări în țară: nu*

h) *Bugetul solicitat pentru anul 2019: - un salariu pentru C.S. II normă întreagă*

i) *Alte subvenții de cercetare: nu*

Coordonator,
C.S.II dr. Codruța Cuceu

PROIECT DE CERCETARE X/2

a) *Denumire:*

O perspectivă contemporană „valorică” asupra proprietății funciare din spațiul rural

b). *Responsabil de proiect:* CS III dr. Florența Lozinsky

c). *Termen de realizare:* 1 ian 2016 – 31 dec. 2019.

d). *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:*

Cercetătorul valorifică experiența anilor anteriori de cercetare în domeniu, precum și rezultatele anchetelor de teren desfășurate în cadrul proiectelor anterioare. Experiența teoretică și empirică a fost materializată de către cercetător în comunicări științifice prezentate la manifestări naționale, respectiv în studii publicate în reviste de profil. Exemplificăm activitatea desfășurată prin câteva studii publicate în volume colective sau reviste de specialitate: *O abordare teoretică a noțiunii de produs local, Gospodăria rurală: individualitate și individualizare, Comercializarea tradiționalului în „târgul de țară”, Configurații mentalitare în două comunități din Câmpia Transilvaniei, Reprezentări ale schimbării sociale în mentalitatea ruralilor, Schimbări și tendințe în satul românesc contemporan, Realități, dileme și proiecte în comunitatea montană Râșca, Estetica produselor locale. Reflecții despre o filosofie a succesului de piață, Mentalitate și gospodărire într-o comunitate din Câmpia Nirului, Dimensiuni „valorice” ale proprietății funciare. O perspectivă teoretică.*

e). *Scopul proiectului:*

Satul românesc contemporan este un spațiu al schimbării, al căutării și experimentării diferitelor modele de viață, în care sociologii descoperă cât de ofertant este acesta din punct de vedere al investigării realităților sociale. Interesul nostru se focusează pe conturarea semnificațiilor actuale ale spațiului rural, mai concret ale proprietății rurale, iar pentru a înțelege mai bine prezentul, trebuie să facem apel la memoria trecutului, pe care o regăsim foarte bine ilustrată în cercetările realizate de Școala lui D. Gusti. Recuperarea și chiar revalorificarea cercetărilor Școlii lui D. Gusti ce vizează tematica proprietății rurale ne ajută să înțelegem mai bine prezentul, sensul „valoric” (istoric, economic, sentimental) al devenirii proprietății rurale sub povara timpului.

Prin acest proiect vom urmări să identificăm dimensiunea „valorică” a proprietății funciare din spațiul rural, care predomină în societatea românească la ora actuală, privită în contextul mai larg al mecanismelor mentalitare și comportamentale ale indivizilor. Se vorbește chiar de o „succesiune de pluraluri” atunci când se evocă un spațiu social în care există mai mulți proprietari în care „fiecare e lipsit de importanță în sine, dar toți sunt reprezentativi (în existența lor separată și simultană” pentru descrierea unei filosofii sociale a pământului.

f). *Obiective subordonate scopului, care urmează a fi realizate în anul 2019:*

- Consultarea literaturii de specialitate ce vizează spațiul rural;
- Recuperarea și revalorificarea cercetărilor de teren realizate de către Școala lui D. Gusti din diverse publicații (cărți, reviste), care vizează tematica proprietății rurale și care ne ajută să înțelegem sensul devenirii actuale a proprietății rurale;

g). *Material și metode de lucru:* 1) documentare teoretică, 2) analiză de documente.

h). *Rezultate scontate în 2019*: 1) participarea la manifestări științifice de specialitate; 2) elaborarea, redactarea și publicarea de studii/articole a căror tematică vizează: dimensiunea „valorică” a proprietății funciare din spațiul rural (aproximativ 25 pagini).

i). *Valorificarea rezultatelor în 2019*: 1) elaborare a două studii în vederea publicării; 2) susținerea a două comunicări la manifestări științifice de specialitate.

j). *Colaborări în țară*: nu.

k). *Colaborări în străinătate*: nu.

l). *Buget solicitat pentru 2019*:

- Un salariu pentru CS III; consumabile; cheltuieli de deplasare în țară.

m). *Alte subvenții de cercetare*: nu.

Coordonator proiect,
CS III dr. Florența Lozinsky

PROIECT DE CERCETARE X/3

a) *Denumire: Interpretări contemporane în spațiul filosofic românesc. Metafizica (2017-2019)*

b) *Colectiv de cercetare: CS I Dr. Ionuț Isac*

c) *Termen de realizare: 31 decembrie 2019*

d) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:*

– mediu spre avansat din punctul de vedere al hermeneuticii fenomenologice „standard” (de sorginte husserliană); incipient din punctul de vedere al hermeneuticii fenomenologice „non-standard” (inspirată de opera fenomenologului contemporan Marc Richir)

f) Scopul proiectului:

– explorări ale dimensiunilor valorice conținute în idei și creații filosofice românești contemporane, inclusiv prin prisma analizei comparative inspirate de paradigmele fenomenologice de tip Husserl și Richir, în conexiune cu psihanaliza

g) Obiective subordonate scopului, care urmează a fi realizate în anii 2017-2019:

– regândirea prin analiză a unor interpretări acordate metafizicii lui Lucian Blaga;
– regândirea prin analiză a viziunii metafizice din opera de tinerețe a lui Dumitru Isac

h) Valorificarea rezultatelor:

– elaborarea unor studii individuale (posibil și multi-autor), de cca. 20-30 p. referitoare la tema proiectului, care vor fi oferite spre publicare unor reviste de specialitate din țară sau/ și străinătate, precum și susținerea unor comunicări științifice la sesiuni de specialitate

Colaborări în țară: nu sunt

i) Buget solicitat pentru 2018:

– salariu pentru un post de CS I

Coordonator,
CS I Dr. Ionuț-Constantin ISAC

PROIECT DE CERCETARE X/4

a) *Denumirea: O noua dimensiune a umanului în fenomenologia non-standard: phantasia „perceptivă”*

b) *Colectivul de cercetare: CS dr. Bodea Octavian-Cristian*

c) *Termen de realizare: 02.11.2018 – 31.12.2019*

d) *Stadiul actual al cunoștințelor:* Proiectul pleacă de la premisa că fenomenalizarea umanului, din perspectiva fenomenologiei non-standard propuse de Marc Richir, presupune ceva mai mult decât o simplă temporalizare a ființei umane. Cu alte cuvinte, umanizarea omului trece dincolo de înscrierea sa într-o istorie. Umanizarea, din punctul de vedere fenomenologic pe care îl abordăm este, înainte de toate un *Bejahung*, o deschidere spre lume și o afirmare a vieții, abia plecând de la care are loc instituirea simbolică a umanului. În acest sens, am acumulat o serie de cunoștințe care lămuresc ideea lui Richir cu privire la o fenomenologie genetică în care *phantasia „perceptivă”* joacă un rol decisiv.

e) *Scopul proiectului:* Este acela de a arăta că a fi om implică un proces, o instituire simbolică ce pleacă de la un *punctum caecum* asociat unei dimensiuni fenomenologice a inconștinetului. Cu alte cuvinte, se va urmări rolul pe care rupturile, discrepanțele, lacunele le au în structura subiectului uman, ținând cont de faptul că, de fiecare dată când o asemenea discontinuitate se ivește, subiectul se confruntă cu aceeași decizie de a se fenomenaliza, sau nu, pe care a luat-o în deschiderea originală. Este, astfel, de la sine înțeles că abordarea noastră nu este una umanistă. Ea încearcă, mai degrabă, să se ocupe de ceea ce scapă umanismului sau de ceea ce umanismul refulează. De aceea, cercetarea noastră se intersectează cu ultimele cercetări din domeniul psihanalizei, încercând astfel să găsească susținerea și autoritatea practicii în chestiuni ce depășesc elementul cel mai definitoriu al umanismului: rațiunea. Cercetarea noastră nu își propune însă nici o recuperare a romantismului, chiar dacă pledează pentru un element poetic în procesul instituirii simbolice a umanului. Iraționalul nu este nici el un simplu nonsens, iar nici pe de parte un non-sens, ci este constitutiv sensului, așa cum Marc Richir îl înțelege: sens în curs de a se face (*sens se faisant*). Din punct de vedere psihanalitic, iraționalul este și el plin de sens, ba chiar de un sens ce ține cel mai intim de ființa umană care îl exprimă (adesea prin simptom, desigur). Rămâne de văzut dacă nu cumva această intimitate și, totodată, esență a ceea ce înseamnă a fi om nu se poate exprima și altfel decât simptomatic. În acest sens, propunem un punct de intersecție între psihanaliză și fenomenologie, printr-un concept mai vechi al filosofiei: experiența sublimului.

f) *Rezultate scontate în 2019*: Aprofundarea și dezvoltarea ideii pe care Marc Richir o pune la baza fenomenologiei sale non-standard, anume aceea de a fi depășită „bariera intenționalității”. Armonizarea ideii de inconștient fenomenologic (Richir) cu cea de inconștient real (Lacan) din care să rezulte mobilul unei fenomenologii genetice: experiența deschiderii originare (*Bejahung*).

g) *Valorificarea rezultatelor 2019*: Publicarea unor articole și studii pe teme asociate proiectului în reviste de specialitate.

h) *Colaborări în țară*: nu

i) Bugetul solicitat pentru anul 2018

j) Alte subvenții de cercetare: nu

Coordonator,

CS dr. Bodea Octavian-Cristian

PROGRAMUL DE CERCETARE XI

a) *Denumirea: ELITE POLITICE ȘI CULTURALE ÎN ROMÂNIA INTERBELICĂ (2016-2019).*

b) *Colectiv de cercetare:* CS II dr. habil. Mihaela Gligor

c) *Termen de realizare:* 1 ian. 2016–31 dec. 2019

d) *Stadiul actual al cunoștințelor:* Tematica a fost abordată punctual, mai ales cu privire la elitele culturale (Mircea Eliade, Mihail Sebastian, Constantin Noica etc), însă anumite personalități au fost lăsate în afară sau analizate doar fragmentar (Theodor Lavi, Horia Carp etc.). Tocmai de aceea, prezentul program are în vedere înțelegerea și recuperarea felului în care, în perioada interbelică și imediat după aceasta, (în special) intelectualii români de origine evreiască au emigrat în Israel și au dus cu ei importante lucrări, încă necunoscute în România. De asemenea, se va avea în vedere modul de interacțiune a elitelor politice și culturale în România interbelică.

e) *Scopul programului:* Prezentul program va oferi o perspectivă nouă și, pe cât posibil, inedită asupra elitelor culturale și politice din România interbelică și a acțiunilor de redefinire a trecutului istoric al acestora care au ales - voluntar sau nu - spațiul exilului. Într-o primă fază, dorim recuperarea și valorificarea scrierilor lui Horia Carp, personalitate importantă, atât la nivel cultural, cât și politic. Se dorește participarea la și organizarea unor manifestări științifice; publicarea unor materiale în revistele de specialitate și în cele culturale; dezbateri; editarea unor volume de corespondență sau de documente.

f) *Rezultatele scontate:* Relansarea dezbaterilor de specialitate pe această temă; recuperarea unor manuscrise și publicarea lor, organizarea unor manifestări științifice.

g) *Modul de valorificare a rezultatelor:* Prezentări în cadrul unor manifestări științifice (mese rotunde, seminarii, conferințe), articole, studii, evenimente culturale și științifice, participări la sesiuni științifice de specialitate, invitarea unor specialiști în domeniu etc.

i) *Colaborări în străinătate:* dr. Miriam Caloianu, Hebrew University of Jerusalem.

j) *Proiecte propuse în acest program:*

XI/1 Biografii istorice, culturale și filosofice interbelice (2016-2019)

Coordonator,
CS II dr. habil. Mihaela Gligor

PROIECT DE CERCETARE XI/1

a) *Denumirea: Biografii istorice, culturale și filosofice interbelice*

b) *Colectivul de cercetare: CS II dr. habil. Mihaela Gligor*

c) *Termen de realizare: 1 ianuarie 2016 - 31 decembrie 2019.*

d) *Stadiul actual al cunoștințelor: tema a mai fost studiată, însă cercetarea de față aduce o interpretare nouă și atent documentată. Am în vedere, în special, recuperarea și înțelegerea modului în care, în perioada interbelică și imediat după, mai mulți intelectuali români de origine evreiască au emigrat în Israel și au dus cu ei importante lucrări și documente, necunoscute încă în România.*

e) *Scopul proiectului: Prezentul proiect va oferi o perspectivă nouă și inedită asupra mișcării culturale a evreilor din România și a acțiunilor de redefinire a trecutului istoric a acestora în spațiul exilului, impus sau ales. Proiectul meu are în vedere recuperarea și valorificarea celor mai importante scrieri ale intelectualilor români de origine evreiască și readucerea biografiilor acestora în discuție, cu accente atât pe componenta culturală a perioadei interbelice, cât și pe implicarea politică a celor mai importanți membri ai comunității evreiești.*

*Pentru 2019, am în vedere transcrierea și adnotarea Dosarului P 78, din arhiva *The Central Archives for the History of the Jewish People* Ierusalim, ce conține corespondența inedită a lui Henry Marcus; participarea la Sesiunea științifică anuală a Departamentului de Cercetări Socio-Umane și la alte manifestări științifice; cât și publicarea unor materiale în revistele de specialitate și în cele culturale; dezbateri; efectuarea unui stagiu la Hebrew University of Jerusalem, în cadrul schimbului inter-academic și o comunicare la Department of History, Tel Aviv University în colaborare cu A.M.I.R. (asociația evrelor originari din România).*

f) *Rezultatele scontate: lansarea dezbaterilor de specialitate pe această temă.*

g) *Valorificarea rezultatelor: prezentări în cadrul unor manifestări științifice, 2 articole.*

h) *Colaborări în țară: nu.*

i) *Colaborări în străinătate: dr. Miriam Caloianu, Hebrew University of Jerusalem și dr. Raphael Vago, Tel Aviv University.*

j) *Bugetul solicitat pentru anul 2019: un salariu pentru CS II (normă întreagă);*

k) *Alte subvenții de cercetare: nu.*

Coordonator,
CS II dr. habil. Mihaela Gligor